

MALMÖ HÖGSKOLA
TEKNIK OCH SAMHÄLLE

Examensarbete
15 högskolepoäng, grundnivå

**”Jag tänkte direkt på bilder,
nakenbilder”**

En kvalitativ studie kring 16-åriga tjejers attityd till riskfyllt beteende på sociala medier.

”The first thing I thought of was pictures, nude pictures”

A qualitative study of 16-year old girls attitude towards risky behavior on social media.

Hanna Norell

Examen: Kandidatexamen 180hp

Huvudområde: Medieteknik

Datum för slutseminarium: 2017-06-15

Handledare: Rebecka Broman

Examinator: Martin Berg

Sammanfattning

Detta examensarbete är skrivet vid Teknik och Samhälle på Malmö Högskola. Examensarbetet undersöker inställningar och uppfattningar som 16-åriga tjejer har kring riskfyllt beteende på sociala medier. Syftet med detta är att undersöka hur de tänker kring sitt egna och andras beteende.

Insamlandet av det empiriska materialet skedde genom tre fokusgrupper med sammanlagt tio 16-åriga tjejer under två dagar. De fick diskutera frågor i gruppen under moderatorns ledning. Utifrån vad som diskuterades fram kunde antaganden och slutsatser dras och sättas i relation till insamlad tidigare forskning.

I diskussions-kapitlet av detta examensarbete diskuteras vad tjejerna anser vara risk och vad det kan grunda sig på. Det presenteras även en skillnad mellan de risker som tidigare forskning har kommit fram till och identifierat som risk. Slutsatsen är att en risk kan upplevas olika beroende på flertalet aspekter. Något som kan upplevas som en stor risk för en förälder till en tonåring kan för en tonåring ses som en liten risk.

De främsta riskerna som identifierades var elaka kommentarer och att använda sig av geotaggar som informerar vart personen befinner sig. Andra risker diskuterades även i fokusgrupperna.

Nyckelord

Sociala medier, riskfyllt beteende, risk, 16-åriga tjejer, elaka kommentarer

Abstract

”The first thing I thought of was pictures, nude pictures”

A qualitative study of 16-year old girls attitude towards risky behavior on social media.

This essay has been written at the Faculty of Technology and Society at Malmö Högskola. The essay investigates attitude and perception that 16-years old girls have about risky behavior on social media. The purpose with this was to investigate what they think about their own and others behavior.

The gathering of empirical material took place through three focus groups with a total of ten 16-year olds over two days. They were discussing questions in a group setting during the moderator’s leadership. Based on what was discussed, assumptions and conclusions could be drawn and put in relation to the collected theories from previous research.

In the discussion in this essay the girl’s perception of what is a risk and what it is based on is explored. The differences between this essays findings and previous research findings are being compared on what they find as a risk. The conclusions of this essay are that what can appear as a big risk for a parent to a teenager, is for the teenager a minor risk.

The main risk’s that was identified were mean comments and the use of geotags that informs the person in question location. Other risks were also discussed in the focus groups.

Keywords

Social media, risky behavior, risk, 16-years old girls, mean comments

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering	2
1.2	Frågeställning	2
1.3	Syfte	3
1.4	Avgränsningar	3
1.5	Målgrupp	3
2	Metod	4
2.1	Val av metod och ansats	4
2.2	Kvalitativ metod	5
2.2.1	Fokusgruppen	6
2.2.2	Frågeguide	7
2.2.3	Urval	8
2.2.4	Respondenterna	9
2.2.5	Fokusgruppernas storlek	9
2.3	Analys av data	10
2.4	Metoddiskussion	11
2.4.1	Källkritik	13
2.4.2	Etik	13
3	Teori	16
3.1	Sociala medier	16
3.1.1	Snapchat & Instagram	16
3.1.2	Tinder	17
3.1.3	Sekretess och privata inställningar på konton	18
3.1.4	Geotagning och screenshots	18
3.2	Risker	19
3.2.1	Rishtagande hos unga och gruppsyck	20
3.2.2	Rishtagande på sociala medier	21
3.3	EU kids Online II - Hur farligt är Internet?	23
4	Resultat	25
4.1	Sociala medier	25
4.1.1	Summering av resultat kring sociala medier	27
4.2	Risker	27
4.2.1	Summering av resultat kring risker	31
4.3	Främlingar på sociala medier	31
4.3.1	Summering av resultat kring främlingar på sociala medier	32
4.4	Tinder	33
4.4.1	Summering av resultat kring Tinder	34
4.5	Andra användare	34
4.5.1	Summering av resultat kring andra användare	35
4.6	Screenshots	36
4.6.1	Summering av resultat kring screenshots	38
4.7	Geotagning	38
4.7.1	Summering av resultat kring geotagning	39
4.8	Summering av fullständigt resultat från fokusgrupper	39
5	Diskussion	41
5.1	Risker	41
5.2	Identifierade risker och säkerhetsåtgärder	43

5.2.1	Elaka kommentarer	44
5.2.2	Avklädda bilder och slutshaming.....	44
5.2.3	Främlingar och nya vänner.....	45
5.2.4	Screenshots och Geotagging.....	46
6	Slutsats.....	48
6.1	Förslag till vidare forskning.....	48
	Referenslista.....	50
	Bilaga 1 - Ordlista.....	55
	Bilaga 2 - Frågeguide	56
	Bilaga 3 - Respondenterna.....	57

Förord

Detta är ett examensarbete i Medieteknik vid Teknik och Samhälle på Malmö högskola. Jag vill tacka min handledare Rebecka Broman för all hjälp och handledning jag fått under arbetets gång.

Jag vill rikta tack till mina klasskamrater i PM14. Tillsammans har vi klarat av tre år med varandras stöd och skratt. Speciellt tack till mina vänner och familj som varit en källa till pepp och stöd när det har behövts. Ett speciellt tack till min mentor Louise Johansson, som har varit mitt dyslexistöd och vän – Heja oss!

Hanna Norell

2017-06-15

Malmö

1 Inledning

I dagens informationsflöde får vi ständigt intryck från alla håll. I din mobiltelefon finns applikationer som gör att du kan dela bilder, videos eller texter från din vardag till hela världen. De flesta som använder den typen av sociala medier i gymnasieåldern är tjejer. De använder i större utsträckning sociala medier än sina jämnåriga killkompisar. (Svenskarna och internet, 2016) På de flesta sociala medierna som används idag finns det möjlighet att ställa in sekretessinställningar. Varje person som skapar ett konto eller profil får möjlighet att välja om den ska vara offentlig så alla andra användare världen runt kan se innehållet eller om ett privat konto är det som önskas. (Leivens, 2014, s. 192) Känslan att vara trygg och säker kan uppnås genom säkerhetsåtgärder. Säkerhetsåtgärder sätts upp av personer som vill mildra konsekvenser eller att något oönskat ska ske och förebygga för missbruk av innehållet på olika sätt. (Hallin, 2013, s. 11) Att sätta upp sekretessinställningar på sina sociala medier-konton är en säkerhetsåtgärd för att skydda sig själv från risker.

På många sociala medier finns det en åldersgräns på 13 år för att skapa ett konto (Leivens, 2014, s. 192). De sociala medier som är bland de populäraste i Sverige i de yngre åldrarna 16-25 år är Snapchat och Instagram (Svenskarna och internet, 2016). I dessa applikationer kan användaren välja mellan att ha öppen profil där alla kan se innehållet eller begränsad profil, där det sistnämnda enbart tillåter följare och vänner se innehållet. Vid öppna profiler delas olika former av personlig information mellan individer. Detta kan vara personer som känner varandra men också mellan främlingar. Tinder är en applikation som går ut på att lära känna nya människor och hitta en partner (Tinder, 2017). 20 % av alla mellan 16-25 använde Tinder under 2016 (Svenskarna och internet, 2016)

De individer som är 16 år idag var sju år när den första iPhone med touchskärm lanserades och tio år gamla när appen Instagram lanserades. Under deras tonårstid har sociala mediers utveckling skett lika snabbt som de vuxit ur sina kläder. Dessa unga personer har levt sina liv parallellt med dessa sociala medier och väl insatta om deras funktioner och verktyg.

I studien *Characteristics and motives of adolescents talking with strangers on the Internet* av Peter och Schouten (citerad i Ahn, 2011, s. 1440) fann de att de yngre internetanvändarna var mer benägna att ha kontakt med främlingar över sociala medier. Den största anledningen för unga att ha kontakt med främlingar var att hitta nya vänner enligt resultatet i EU Kids Online II (2011, s. 13).

1.1 Problemformulering

På sociala medier kan personer hitta nya vänner, se vad andra gör och interagera med varandra. Det finns ett ständigt flöde av information och privat information. Att dela privat information om sig själv i form av text eller bilder kan uppfattas som riskfyllt (EU Kids Online II, 2011). I tidigare forskning som kommer presenteras i denna studies teoridel så finns det olika aspekter kring riskfyllt beteende, exempelvis kontakt med främlingar och obehag. Det som är av intresse för denna studie är att se om den insamlade empirin stämmer med det resultat som bland annat den svenska delen av EU kids online II (2011) har samlat in. *Hur farligt är internet?* heter den svenska delen och de har undersökt vad unga gör på sociala medier och de faror som de har identifierat.

Genom att sociala medier bygger på att personer delar information kring sig själva så betyder det att det är information som andra kan ta del av. Den personliga informationen kan vara i form av en bild eller text som beskriver var du befinner dig, vem du är med och vad du gör. Information som kan klassas som privat är en del av interaktionen på de olika sociala medierna.

Forskning kring sociala medier och föräldrars oro kring att deras barn delar personlig information har utförts tidigare. En av de främsta rädslorna hos föräldrar är att barnen ska komma i kontakt med en främling som har dolda avsikter (Leivens, 2014, s. 194). Det är en risk som har identifierats av vuxna. Det som denna studie vill undersöka är vad 16-åringarna idag anser vara riskfyllt på sociala medier och om det skiljer sig från tidigare forskning i området. Den tidigare forskningen har fokuserat på risker som vuxna har identifierat och undersökt genom enkäter och intervjuer. Genom att undersöka deras inställning och tankar kring olika riskfyllda fenomen identifierade av vuxna så kan de ställas i relation till varandra. Syftet med att undersöka är att se hur ungas risktänkande ser ut och om de vuxnas oro är befogat. Det är också intressant att se hur denna grupp upplever sitt beteende på sociala medier.

1.2 Frågeställning

Utifrån vad som beskrivits i uppsatsens inledning och problemformulering så är det av intresse att undersöka hur unga tjejer resonerar kring de risker som finns och vad riskfyllt beteende är enligt dem. Frågeställningarna som uppsatsen utgår från är:

Hur ser 16 åriga tjejers inställning och attityd ut kring riskfyllt beteende på sociala medier i jämförelse med identifierade risker i den svenska delen ”*Hur farligt är Internet?*” av undersökningen *EU kids Online II?*

Vad är 16 åriga tjejers inställning kring sekretessinställningar på sociala medier och de medietekniska möjligheterna för spridning av information?

1.3 Syfte

Syftet med denna studie är att bidra till kunskapen kring hur 16-åriga tjejer ställer sig till riskfyllt beteende på sociala medier. Respondenternas svar ställs mot rapporten *Hur farligt är internet* (2011). Studien identifierar vad respondenterna anser vara riskfyllt, och har ställt det i relation till tidigare forskning, om det stämmer överens med varandra.

1.4 Avgränsningar

Denna studie har inte haft fokus på föräldrar till respondenternas. Den har inte heller behandlat skolans roll i ungas beteende på sociala medier. Skolan och föräldrarnas roll för unga på sociala medier är till viss del undersökt i tidigare forskning som presenteras i teoridelen. Det är inte heller ett fokus på pojkar i samma åldersgrupp eller flickor i närliggande ålder.

1.5 Målgrupp

Målgruppen för denna studie kan vara de som söker större förståelse kring ungas beteenden på sociala medier. Det kan också tänkas att individer inom det medietekniska fältet kan använda informationen och få information hur 16-åriga tjejer kan ställa sig till olika fenomen eller hur de ställer sig till identifierade i denna studie möjligheter och kommunikation.

En potentiell målgrupp kan vara föräldrar som vill få ökad kunskap om deras barns användande av sociala medier. Tonåringar kan använda materialet för att öka sin kunskap om sitt användande av sociala medier och deras beteende och handlingar.

Denna studie kan också användas som grund till fortsatt forskning kring ämnet.

2 Metod

I följande kapitel presenteras den metod som användes för att genomföra studien. Det diskuteras fördelar men även nackdelar med den valda metoden. Även de etiska perspektiven och hur det har förenats i arbetet innan, under och efter studiens genomförande presenteras i detta kapitel.

2.1 Val av metod och ansats

Valet av metod som denna studie använt sig av för att samla in material är genom en empirisk och induktiv metod, fokusgruppmetoden. Genom att metoden är interaktiv mellan deltagarna och har ett fokus på kontext så skapas ny information (Dahlin Ivanoff & Holmgren, 2017, s. 18). Interaktionen sker genom att respondenterna diskuterar frågor eller påståenden givna av moderatorn. Det som är i fokus för den som undersöker något är att få en interaktion mellan deltagarna och inte bara ställa frågor. Det ska ske ett samtal där deltagarna talar till varandra och med moderatorns hjälp guidas i samtalet. (Dahlin et al., 2017, s. 11) En annan kvalitativ metod är intervju med enskilda personer. I den formen av intervju är det bara intervjuaren och en annan person. Det som kan vara skillnaden på det resultat som ges genom de olika metoderna kan vara olika perspektiv på samma fråga. (May, 2013, s. 167) Nedan i denna metodteoridel finns argument till varför valet föll på att ha fokusgrupper över enskilda intervjuer.

När fokusgrupper används i undersökningssyfte flyttas fokus från moderatorn till deltagarna. Detta kan leda till att det blir lättare för deltagarna att uttrycka sina egna åsikter och att de inte känner sig påtvingade av moderatorn. (Dahlin et al., 2017, s. 16) I studien gavs respondenterna möjlighet att prata fritt och moderatorn såg till att inte avbryta en pågående diskussion eller utläggning. Det var också av vikt att inte styra respondenten till ett visst svar, utan att denne själv fick ge det svaret som den tyckte var lämplig. May (2013, s. 167) skriver att i och med att människan lever tillsammans så påverkas vi konstant av varandra. Genom att använda sig av fokusgrupper så ges en inblick i en grupps gemensamma syn.

Det som gör att fokusgruppmetoden skiljer sig från andra kvalitativa metoder är att forskaren vill undersöka en kollektiv förståelse av gruppens åsikter och inte enbart hitta en enskild persons åsikter (Dahlin et al., 2017, s. 18). Eftersom frågeställningen såg till 16-åringars attityd så behövdes en kollektiv bild undersökas. Det som stod i fokus var inte enskilda svar utan mer

vad de tillsammans kom fram till eller identifierade deras sätt att se på världen. Det material som insamlas från en fokusgrupp är gemensamma erfarenheter och en diskussion med åsikter.

Resurser påverkar valet av metod, det kan vara i form av tid eller pengar. Det kan göra att studier och forskning behöver ta val som påverkar omfattningen. Oftast så arbetar studier och forskning mot en deadline som gör att innan dess så måste den vara klar. (Harboe, 2010, s. 37) Denna studie tog hänsyn till resurserna som fanns att tillgå. I detta fall var det tiden som behövdes tas hänsyn till. Fokusgrupperna gjorde det möjligt att intervjua 10 personer på kort tid. Om valet hade fallit på att göra 10 enskilda intervjuer så hade resurserna varit svårare att fördela. Det hade varit en mer tidskrävande process att genomföra intervjuerna och transkribera resultatet och riskerat att inte ske inom den givna tidsramen.

Enligt Dahlin och Holmgren (2017, s. 18) finns det fem aspekter som är viktiga för användningen av fokusgruppmetoden. Det är att människor interagerar med varandra, har gemensamhet och delade erfarenheter, en tillåtande miljö, makten finns hos deltagarna och att skapa medvetenhet. Detta är något som togs till hänsyn till under intervjuerna, det beskrivs senare i kapitlet mer i detalj. Integrationen mellan respondenterna skedde igenom att diskussion uppmuntrades och innan intervjun drog igång så förklarades upplägget för dem. De fick information kring att diskussionen mellan dem var det som var det moderatören ville samla in. Var diskussionerna och resonemangen skulle leda var upp till respondenterna, på så vis hade de makten kring samtalet. De fick även information att de inte behövde svara på frågorna om de ångrade sin medverkan samt kunde lämna när som helst under intervjun. De delade erfarenheterna mellan respondenterna var att de var samma ålder och använde sociala medier. Respondenterna kommer från samma geografiska område och det kan leda till en delad erfarenhet. Miljön som intervjuerna ägde rum i var i skolan där respondenterna är vana att befinna sig och det var för att skapa trygghet hos dem. Medvetenheten kring vad studiens syfte var och hur det skulle analyseras och hur det går till vid ett examensarbete gavs information kring innan intervjun startade. Efter att examensarbetet är klart fick de arbetet skickat till sig så de fick ta del av slutprodukten. På så sätt tillgodosågs Dahlin och Holmbergs fem aspekter.

2.2 Kvalitativ metod

Studien är genomförd med en kvalitativ metod för att besvara och undersöka frågeställningen. När det som ska undersökas är personers uppfattningar rekommenderar Bryman (2011, s. 340) en kvalitativ metod. Därför föll valet på att använda en kvalitativ metod i denna studie. Detta för att beskriva fenomenet och tolka den information som samlas in. Det som ska undersökas är

respondenternas attityd och inställning. Studien tolkade det insamlade materialet utifrån respondenternas verklighetsuppfattning. När en forskare samlar in svar kring någons verklighetsuppfattning så behöver den tolkas efter dennes referensramar (Nylén, 2005, s. 11). Harboe (2010, s. 36) skriver att använda sig av kvalitativ metod är att föredra i situationer när det kan behövas flexibilitet och hantering av individuella situationer.

Kvalitativa metoder är undersökande och det kan vara svårt att veta var undersökningen eller studien kommer hamna (Harboe, 2010, s. 35). För att kunna styra en intervju eller fokusgrupp så rekommenderar Harboe (2010, s. 58) att intervjupersonen skapar en frågeguide. På så sätt kommer alla få samma frågor som utgångspunkt. Bryman (2011, s. 415) menar på att genom att använda sig av teman på frågorna som guidar samtalet så ges respondenten frihet att svara utifrån sig själv. Det ger även möjlighet för intervjupersonen att ställa följdfrågor på det som har sagts av respondenterna, det kallas för semi-strukturerad form av intervju. I intervjun med respondenterna i denna studie så gavs det utrymme att de själva bestämde var diskussionen skulle leda. De fick teman och frågor som var grunden i samtalet, dock fick de sätta egna definitioner på vad de ville svara.

2.2.1 Fokusgruppen

I fokusgrupper så skapas nya referensramar i samtalet, detta på grund av gemensamma erfarenheter modifieras till ny kunskap. Det betyder att varje unik fokusgrupp kan ha sina egna referensramar inom gruppen. Genom att ha detta synsätt så används socialkonstruktivismens som kunskapsteori. Enligt Schwandt (2000) återgiven av Dahlin och Holmgren (2017, s. 17) finns det tre kunskapsteorier där socialkonstruktivismen är en av dem. Det den teorin går ut på är att personer skapar sin egen bild eller kunskap genom interaktion med andra. Genom att nya referensramar sattes upp i de olika grupperna så kunde svaren vara annorlunda även om frågan var densamma och det ställdes till liknande målgrupp. Det blev gruppens verklighet som beskrivs i svaren på frågorna. Detta kan tänkas ha sett annorlunda ut om respondenterna blandades i andra konstellationer. I grupp A och C så kände samtliga respondenter varandra innan intervjun. I grupp B så kände deltagarna inte varandra sen innan utan var enbart bekanta. Justensen och Mik-Meyer (2011, s. 68) menar att det kan vara en fördel att respondenter i en grupp känner varandra. På så sätt behöver inte en grupp och dess identitet skapas utan finns där redan. Respondenterna går på samma gymnasieskola, så det var tänkbart att de redan kände varandra eller gick i samma klass. På så vis har de redan en kännedom om varandra och under intervjun inte behövde tänka på att lära känna de andra respondenterna. Det fanns då redan en trygghet mellan dem, och innehållet i diskussionerna kunde vara i fokus.

Under intervjuer är det viktigt att vara intresserad av vad respondenterna säger och lyssna på dem. Detta för att det kan uppstå en försvarsställning hos respondenterna om de möter missnöje hos moderatorn eller en reaktion av förvåning på det svar som ges. Därför är det viktigt att vara noga med sitt kroppsspråk och mimik för att inte påverka respondenterna. (Patel & Davidson, 2003, s. 75) Moderatoren i fokusgrupperna var noga med att låta alla respondenterna svara efter eget tycke, och hade i åtanke att genom dennes beteende så kunde svaren påverkas. För att minimera risken för detta så ställde sig moderatoren neutral till alla svaren under intervjuens gång.

Det är intervjupersonernas svar som ska få det mest utrymmet i tolkningen och analysen. Därför är det av stor vikt att intervjupersonerna får utrymme att svara på de frågor som moderatorn har. De ska även ha möjlighet att sätta egna ord på händelser och åsikter. (Dalen, 2015 s. 120) Genom att använda frågeguiden och de teman som har identifierats innan intervjun så ges det även utrymme att ställa följdfrågor på det som har sagts under intervjun. (Bryman, 2011, s. 415)

Dalen (2015, s. 120) skriver att för att inspelning av en intervju ger det bästa underlaget till bearbetning. Det är vanligt att spela in ljud vid intervjuer. Detta för att både samla in vad som sägs men även hur det sägs (Bryman, 2011, s. 428). I denna studie spelades det in ljud genom en mobiltelefon som låg liggandes på bordet under hela samtalet, samt så spelades det in video. Videokameran var placerad en bit från bordet och fanns som stöd till transkriberingen för att kunna på ett enkelt sätt skilja respondenternas svar från varandra. För att minimera risken att det skulle bli svårt under transkriberingen att skilja de olika rösterna så valdes det att spela in en video. För att transkriberingen och att kunna citera korrekt var det av vikt att hålla isär respondenterna. Ljudfilen som spelades in via en mobiltelefon agerade som en reservinspelning om något oväntat skulle ske med videofilmen.

2.2.2 Frågeguide

Det finns olika sätt att skapa en frågeguide. Det kan antingen vara hela frågor kring det ämne som ska undersökas eller så kan det vara en kort minneslista med ord och meningar. Det sistnämnda fungerar så att då får intervjupersonen skapa frågorna under intervjun. En aspekt som forskaren behöver fråga sig själv när den skapar frågeguiden är hur det material som ska samlas in kan hjälpa att besvara frågeställningen. Det behöver då vara relevanta frågor och följdfrågor som ställs under intervjun. (Bryman, 2011, s. 419) För att ge utrymme till följdfrågor och att respondenterna skulle kunna tala fritt så användes frågeguiden (*se Bilaga 2*) som ett stöd för moderatoren under intervjun. Stödet fungerade så att inget tema skulle glömmas under intervjun och att kunna besvara frågeställningen efter det insamlade materialet. Att använda en

frågeguide som inte har standardiserade svar kallas semistrukturerade intervjuer (Ahrne & Svensson, 2011, s. 39). De teman och frågor som skapades i frågeguiden var baserad på den teori som samlades in innan intervjuerna. På så vis kunde moderatören ställa frågor till gruppen och ha möjlighet att ställa följdfrågor.

En viktig aspekt i utformningen av frågorna är att det ska baseras på att respondenterna ska kunna begripa dem (Bryman, 2011, s. 419). När frågeguiden utformades anpassades antal frågor och svårighetsgraden på språket. Det var av stor vikt att möjligheten gavs att förklara mer ingående vad frågan betydde om någon av respondenterna skulle vilja få den mer förklarad. Det skedde under intervjun att respondenterna bad om vidare förklaring och att frågan sattes in i ett exempel så de förstod bättre vad som menades. Antalet frågor som respondenterna skulle svara på valdes att inte vara många eller ledande. En av anledningarna till det var för att moderatören skulle ha deras fokus och delaktighet under intervjun utan att det skulle bli långdraget. Språket som moderatören använde under intervjun var anpassat till deras kunskapsnivå och innehöll inte svåra akademiska ord eller facktermer. Det var viktigt att respondenterna inte kände att det blev för avancerat eller att de skulle uppleva press kring deras egna språkbruk. Det gavs möjlighet för respondenterna att uttrycka sig fritt och på sitt egna sätt så de var bekväma.

2.2.3 Urval

97 % av alla tjejer som går på gymnasiet har Snapchat, 92 % av dem använder det dagligen (Svenskarna och Internet, 2016, tabell 5.16). 71 % av alla tjejer mellan 16-25 år använder Instagram någon gång då och då. I samma rapport gick det att utläsa att i alla åldersgrupper är det kvinnor som är överrepresenterade i användandet (Svenskarna och internet, 2016, 5.12). Sociala medier bygger på att personer ska dela personlig information om sig själva till andra, att dela information kan vara riskfyllt. (Vanderhoven, Schellens & Valcke, 2016, s. 212) Genom att det främst är unga som använder sig av sociala medier och flest av dem är tjejer så är det intressant att undersöka deras inställning och attityd kring vad som är riskfyllt beteende. Studien syfte var att identifiera vad denna grupp ansåg vara riskfyllt i relation till tidigare studier.

Det kan vara en fördel att bestämma ett fält som forskaren ska komma i kontakt med för att förenkla letandet av respondenter (Ryen & Torhell, 2004, s. 73). Genom emailkontakt med rektorn på den tänkta gymnasieskolan så fick författaren till studien emailadresser till mentorer för första årets elever. Genom den kontakten med mentorerna så fick författaren även kontakt med eleverna. Det skickades ut en intresseanmälan till eleverna om att vara med i studien. De fick en kort beskrivning kring vad studien skulle handla om och vilka kriterier det fanns för att

vara med. Kriterierna var: Identifierar sig som tjejer, går sitt första år på gymnasiet och att de använder sociala medier. På detta sätt kom studien i kontakt med sina respondenter. Detta gjordes för att identifiera vilka som ska vara med i studien. Skolan blev i denna studie det specifika fältet, och genom valet av skola kunde studien leta efter respondenter

49 elever fick förfrågan om att delta i studien. Denna kontakt skedde genom att mentorer frågade de elever som mötte kriterierna. Mentorerna återkom med namn på de som var intresserade av att vara med i studien. Studiens förfrågan fick 14 svar från elever som var intresserade. Svartsresultatet blev 28,57 % av de som blev tillfrågade. 10 av dessa valde att delta i studien.

Inom icke slumpmässigt urval så finns det en metod som kallas konsekutivt urval, där det sker dels ett urval med de kriterier som forskaren bestämmer innan. Men det finns också den aspekten att respondenten bestämmer själv om den vill vara med (Harboe, 2013, s. 109). I denna studie skedde ett konsekutivt urval då det skickades ut en intresseanmälan till de tänkbara respondenterna som sedan kunde ta ställning om de ville vara med eller inte.

2.2.4 Respondenterna

I *bilaga 3* ges en presentation av respondenterna, detta för att ge läsaren en överblick kring deras användning av sociala medier samt vilken inriktning på gymnasiet som de har valt. Samtliga av respondenterna är 16 år gamla och går sitt första år på gymnasiet. Respondenterna uppgav att de använt Instagram, Facebook och Snapchat under flera år och är vana användare. Några av respondenterna använder även dejtingapplikationen Tinder. Mer information kring de olika respondenternas sociala medier vana se *bilaga 3*.

Grupp A intervjuades 17 mars 2017 och respondenterna från denna grupp kommer benämnas senare i uppsatsen som Respondent 1-4. Grupp B intervjuades också den 17 mars 2017, denna grupp s respondenter kommer omnämnas som Respondent 5-7. Grupp C intervjuades 20 mars 2017, deltagarna i denna grupp nämns som Respondent 8-10.

2.2.5 Fokusgruppernas storlek

Det finns forskare som rekommenderar olika många personer i fokusgrupperna. Dahlin och Hultberg (2000) återgivet i Fokusgrupper (Dahlin et al., 2017, s. 59) har med egen forskning kommit fram till att det inte bör vara mer än sex respondenter per grupp. Detta för att de anser att det är svårt med fler att få in alla i diskussionen. Harboe (2010, s. 61) rekommenderar att det

är mellan fyra till tio respondenter i varje grupp. För att minska att svaren påverkas av varandra eller att någon får den dominanta rollen samt få en naturlig diskussion rekommenderas ett lägre antal respondenter. Anledningen till att personer påverkas mindre av andra i diskussionen om de är färre är för att risken blir mindre att någon blir dominant och att de andra instämmer. Det finns mer utrymme för alla deltagarna att få sin röst hörd. Det var viktigt att alla fick sin röst hörd då den gemensamma bilden var i fokus. Det betyder att det finns en påverkan av andra men det var önskvärt att det inte skedde en påverkan i själva intervjuerna när några bara höll med. Den påverkan som ansågs vara positiv i denna studie var det som diskuterades fram, inte att en person skulle tala för gruppen. Om en grupp är utsatta eller sårbara rekommenderar Dahlin och Holmberg att gruppen ska vara mindre än de sex respondenter. Åldersgruppen kan räknas som sårbar och då rekommenderas det även i metodteori ovan att grupperna skulle ha ett mindre antal respondenter. (Dahlin et al., 2017, s. 60) Genom att det var färre respondenter i varje grupp så blev det enklare för moderatorn att styra samtalet och se till att alla kom till tals. Genom dessa faktorer valdes det att det skulle vara ett mindre antal respondenter i var grupp.

Studien genomfördes genom tre fokusgrupper. Antalet respondenter som rekryterades var fyra stycken per tillfälle. På grund av bortfall av två personer omfattade studien 10 personer. Bortfallet var två som hade anmält sig men på grund av förhinder inte kunde delta.

Grupp A hade fyra respondenter som benämns som Respondent 1-4 i studien. Grupp B hade tre respondenter som benämns som Respondent 5-7 i studien. Grupp C hade tre respondenter som benämns som Respondent 8-10 i studien.

2.3 Analys av data

Efter att materialet är insamlat börjar processen att bearbeta och organisera materialet. Intervjuerna transkriberades efter de ljud och videofilmer som spelats in. Enligt Dalen (2015, s. 69) anser Kvale och Brinkmann (2009) att det finns en risk att en forskare enbart använder transkriberingen i sin analys. De anser att det är viktigt att använda sig av sitt råmaterial i analysen också. Detta för att de sätter stor vikt till att forskaren känner sitt material. Därför används filmerna och ljudfilerna under arbetet av analysen och diskussionen. På så sätt missas inte viktig information som inte var verbal, i form av kroppsspråk eller blickar. För att kunna analysera materialet krävs det att forskaren bryter ner materialet och förklarar vad det handlar om. Forskaren behöver känna sitt egna material och se förbi ord och kunna förklara vad som menas.

För att få en så bra återgivning som möjligt transkriberades det inspelade materialet så snabbt som möjligt efter. Detta för att all information ska återges så korrekt som möjligt och få mer underlag till analysen (Dalen, 2015, s. 73). Transkriberingen av filerna skedde samma dag och efterkommande dagar efter att intervjuerna hade ägt rum. På så sätt var informationen fortfarande ny och nära i minnet.

Tematisering är en metod för att presentera det insamlade materialet. Teman för att förklara problematiseringen identifieras. Genom att detta görs så kan forskaren se var tyngdpunkten ligger. När tematiseringen sker så kan underteman identifieras. Dock är det viktigt att vara flexibel med vilka teman som finns, och att detta kan ändras under analysens gång om ett ämne visar sig ha stor vikt som tidigare inte setts som ett eget tema. (Dalen, 2015, s. 87-89). *Kontrast* är en metod för presentation av material där forskaren ställer två eller fler uttalanden mot varandra. Där forskaren vill presentera olika personers åsikter eller upplevelser mot varandra. Det är även en bra metod där flera respondentgrupper ska ställas mot varandra (Dalen, 2015, s. 95). Denna studie använde sig av både tematisering och kontraster för att presentera det insamlade materialet. De olika respondenterna och grupperna hade i vissa fall olika syn och egna referensramar kring de frågorna som de ställdes inför. Därför kan svaren på vissa frågor skilja sig. Kapitlet *Resultat* är indelat i de ämnen som diskuterades. Där presenteras även citat från respondenterna.

2.4 Metoddiskussion

Motiveringen till att använda fokusgruppmetoden nämndes även tidigare i detta kapitel. Det skulle kunna tänkas varit aktuellt använda enskilda intervjuer med respondenterna. Dock skulle detta vara mer resurskrävande och det blev en avvägning kring vad som var möjligt (Dahlin et al., 2017, s. 29). Om intervjuerna hade varit enskilda kan det tänkas att andra svar hade getts av respondenterna (Dahlin et al., 2017, s. 29). Eftersom det var attityder som studien skulle undersöka så är diskussionen mellan respondenterna intressant att analysera. Det som sades och hur det sades är av intresse för att se hur deras verklighetsuppfattning ställer sig till vad den tidigare forskningen menar på.

För att dokumentera intervjuerna så spelades de in med ljudupptagning och video. Två olika inspelningar gjordes under varje intervju. Detta var bra då under Grupp C så slutade kameran fungera utan att det märktes under intervjun. Då var det bra att det fanns ljudupptagning som en backup. Detta var tanken med att spela in två separata inspelningar för om något oväntat skulle ske. Om det enbart hade varit en inspelning så hade en hel intervju varit svår att återskapa i

transkriberingsform. Det hade varit förödande för studien, och resurserna hade varit tvungen att övervägas.

Urvalet kring de respondenter som skulle vara med i fokusgrupperna kan ha gjorts på olika sätt. I frågeställningen så utgick studien från tjejer som är i 16 års ålder. För att smälta av gruppen av potentiella respondenter så var det av vikt att de skulle använda sociala medier så de var bekanta med termer och fenomenen. Det fanns redan tre faktorer som styrde valet av respondenter. När det finns vissa restriktioner kring urvalet så beskriver Harboe (2013, s. 108) att det är ett icke slumpmässigt val.

Tanken med denna studie är samla in och producera ny kunskap kring ämnet. Det som sker när kvalitativ metod används är inte att den informationen som samlas in rätt eller fel utan att den ger en bild av ett fenomen eller händelse (May, 2013, s.160). Det som kan framkomma vid denna typ av forskning ett mönster eller tankesätt hos en specifik social grupp. Den kunskapen som skapas är en bild av något, hade det undersökts med annan metod så kan ett annat resultat kommit fram. Även om detta kan ses som motsägelsefullt så betyder det inte att det ena resultatet är mer sant än det andra. Det ger en indikation av hur gruppen som intervjuats ser på det som diskuterats. (May, 2013, s.166-167)

Att grupperna redan innan intervjun kände varandra kan inom forskning vara en fördel om en kollektiv bild ska skapas. Då det som kan tas med i undersökningen hur personer påverkar varandra. (Justensen & Mik-Meyer, 2011, s. 71) Eftersom det är en gemensam bild som ska undersökas så kan det ge en inblick hur relationerna inom gruppen, populationen skulle kunna tänka sig fungera. Och i denna studie ses det som en fördel.

När en studie ska genomföras och respondenter ska användas så finns det en risk till bortfall (Harboe, 2013, s. 111). Det som skedde i denna studie var att det blev ett bortfall på två respondenter. Det som skulle kunnat göras annorlunda var att ha reserv-respondenter eller alternativt bjudit in fler i fokusgruppen. Det blev en avvägning mellan att ha större grupper eller riskera att gruppen hade färre deltagare. Det landade på det senare av de två för att det prioriterades att grupperna skulle vara enklare att moderera och att alla skulle ha möjlighet att komma till tals. Om studien skulle genomföras på nytt så skulle en ny övervägning vara på plats om det skulle gynna studien om fler deltog vid var fokusgrupp.

2.4.1 Källkritik

Det fanns mycket tidigare forskning som behandlar närliggande ämnen, insamlingen av teori gick därför smidigt. Det finns studier och statliga utredningar som ser till användandet av internet och sociala medier i olika åldersgrupper. Det fanns även tidigare studier som innehöll risker som kan tillkomma när en person använder sociala medier. I insamlandet var det av vikt att se vilket år de olika studierna släpptes i relation till den tekniska utvecklingen. Sociala medier och internetanvändande har sett olika ut i olika länder och andra år. Det är en forskning där nya studier görs löpande med olika aspekter inom ämnet. Valet av teori är dels generell forskning som berör ämnet men även där åldersgruppen är i fokus. Det har även varit av relevans att se på risktagande och dess orsaker i unga åldrar, då studien har sett till forskning på hjärnan och delar som spelar in till handlande.

Studiens primära källor är den empirin som är insamlad av respondenterna i fokusgrupperna som ägde rum mellan den 17e mars och 20e mars 2017. De sekundära källorna som används i studiens insamling av teori från tidigare forskning (Harboe, 2013, s. 83). Respondenternas svar kan räknas som tillförlitligt material, eftersom de talar ur sin egen synpunkt och med egna tankar.

Denna studie undersöker med utgångspunkt från teori från Livingstones undersökning EU Kids Online II från 2011. Den svenska delen av undersökningen heter Hur farligt är internet?. Anledningen till att Hur farligt är Internet? valdes är för att den genomfördes i Sverige så det är en gemensam nämnare med studien i denna uppsats. Det kan diskuteras om en mer aktuell studie skulle vara bättre att bygga teori på. Beslutet att använda Hur farligt är Internet? grundade sig på att den var omfattande och var en del av en stor europeisk undersökning med stor grund i forskningssyfte.

2.4.2 Etik

Etik i forskningssammanhang innebär att forskaren har en medvetenhet kring vad den tänkta forskningen kommer ha för påverkan på respondenterna. Detta spelar in i vilka val som ska göras under forskningsprocessen. Det är av stor vikt att respondenterna har ett människovärde, bestämmer själva vad som de anser är fungerande och att det inte blir intrång på deras integritet. (Kalman & Lövgren, 2012, s. 9) Detta togs hänsyn till genom att eleverna själva fick välja att delta i undersökningen. Mentorerna ställde frågan och på så sätt gavs det ett val. Eftersom jag inte närvarande vid frågan så kan det tänkas att pressen från att säga ja avtog. Det

var även förmedlat till respondenterna i första förfrågan att deras svar skulle hanteras med sekretess. Innan intervjun så påmindes respondenterna att de kunde när som helst kunde välja att avbryta eller att inte svara på frågan. Informationen om att avbryta om så önskas förmedlades även till föräldrarna så de fick samma information. Dock så fick föräldrarna veta att de inte kommer kunna få information vem som uttalade vad under intervjun utan att deras barns svar kommer hanteras med sekretess.

Inom etik och forskning finns fyra krav som en forskare eller studie behöver förhålla sig till gentemot respondenterna. Detta är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet innebär att den tänka respondenten får information kring vad studien berör, vad det kommer användas till och syfte. Genom att denna presenteras så kan en respondent ta ställning om denne vill delta. (Kalman & Lövgren, 2012, s. 13) När respondenterna svarade på intresseanmälan så skickades en mer utförlig beskrivning av projektet. Eftersom respondenterna enbart är på gymnasienivå så förklarades det innebörden av uppsatsen och att det är ett examensarbete inom medieteknik. Efter att respondenten hade gått med på att vara en del av studien så bestämdes tid och plats utifrån deras schema i skolan. Kalman och Lövgren (2012, s. 14) skriver att konfidentialitetskravet innebär att insamlad data handskas noggrant och att det förvaras säkert. Det innefattar även hur data presenteras till läsarna. I denna studie samlades materialet på en dator som enbart används av studiens författare som även är lösenordskyddat. Presentationen av data som insamlades skedde genom att noggrant lyssna på respondenten får att kunna ge en så exakt återgivning som möjligt. Nyttjandekravet handlar om att det insamlade materialet enbart ska gå till forskningen och inte säljas vidare eller utnyttjas i andra ändamål (Kalman & Lövgren, 2012, s. 14). Den information som insamlades genom intervjuerna med respondenterna används enbart i denna uppsats och kommer inte hamna i fel händer eller användas i annat syfte.

Eftersom respondenterna i denna studie var minderåriga så informerades även deras föräldrar. Detta för att vårdnadshavarna ska ha möjlighet att ge sitt tillstånd till att den minderåriga kan ta del av studien (Patel & Davidson, 2003, s. 64). Enligt Codex – regler och riktlinjer för forskning (2016) så kan en person som har fyllt 15 år välja själv om den ska delta i en forskningsstudie eller liknande. Förutsatt att personen är väl informerad och förstår vad som ska ske. Eftersom intervjuerna skulle ske i skolans miljö och att respondenterna fick intresseanmälan från sina mentorerna så togs beslutet att informera vårdnadshavarna också. Detta för att vårdnadshavarna skulle ha information kring vad deras barn gjorde och deltog i. Dock hade det inte varit nödvändigt att göra på det viset enligt forsknings etiska riktlinjer. Studiens författare informerade respondenterna och vårdnadshavare utifrån de fyra huvudkraven till etik

forskning. Kraven är som följande; de fick information kring vad som skulle undersöka, att de var en frivillig studie som kunde avbrytas på deras begäran när som helst, information kring hur det insamlade materialet skulle hanteras och den att det kommer behandlas med sekretess (Patel & Davidson, 2003, s. 63).

Skolans rektor hade informerats via email i ett tidigt skede för att be om lov att intervjua elever på skolan och även låna lokal. Genom att vara ute i god tid ges det möjlighet till personen att svara och besluta om tillstånd (Patel & Davidson, 2003, s. 64). Eftersom rektorn är den centrala ledaren på skolan så behövdes ett godkännande från hen för att ta kontakt med eleverna via skolan (Ryen & Torhell, 2004, s. 74). Studien fick samtliga godkännanden från varje respondent och dess vårdnadshavare samt från skolan där intervjuerna ägde rum.

3 Teori

I följande kapitel presenteras den teori som ligger till grund till studien.

3.1 Sociala medier

Möjligheterna att dela vad som händer i ens liv är idag stora. Genom olika sociala medier kan du dela filmer, bilder och text kring vad du gör, vad du tänker eller vad du ska göra. På de flesta sociala medier skapas ett personligt konto för alla användarna. På så sätt finns all aktivitet användaren gör samlad på ett ställe, i ens profil. Enligt användarreglerna på de flesta sociala medier ska personer vara över 13 år för att få skapa ett konto. Oavsett om de har föräldrars godkännande eller inte. Det finns möjlighet att skapa “privata” eller “publika” konton. De som är privata är tänkt att personen måste godkänna de personer som kan se dennes innehåll. (Leivens, 2014, s. 192)

Risker som finns på sociala medier kan vara skadliga kommentarer, att bli taggad (*se bilaga 1*) i bilder eller kommentarer som är komprimerade. Många vuxna som ser till ungas användande av sociala medier är oroliga för att de unga ska komma i kontakt med andra vuxna som är främlingar. (Leivens, 2014, s. 194)

Sociala medier bygger på att personer delar personlig information om sig själv med andra. Därför kan det leda till risker för unga när de använder dessa medier. En av riskerna är kontakten med personer som de inte känner som kan utnyttja informationen de tar del av. Det kan vara risken att personen blir mobbad eller sexuellt utnyttjande. När det kommer till sexuellt utnyttjande så kan det vara vuxna som tar kontakt med minderåriga i sexuellt syfte. De kan försöka träffa minderåringen eller få bilder och annat material som kan anses som sexuellt innehåll. (Vanderhoven et.al, 2016, s. 212)

3.1.1 Snapchat & Instagram

Idag finns flera olika sociala medier som kan användas lätt från en dator eller mobil. (Svenskarna och Internet, 2016)

Snapchat är en kommunikationsapplikation där du kan skicka bilder och videos till vänner, där bilderna försvinner efter några sekunder. Det betyder att när en person öppnar meddelandet så

varar filmen eller bilden i max 10 sekunder. Det finns en annan funktion i applikationen som kallas “Story”, det är bilder eller videos som du väljer att dela med alla dina kontakter under 24 timmar. På så sätt kan du dokumentera hur din dag har varit. Enda sättet att spara vad någon har skickat till dig är genom att skärmdumpa meddelandet på din mobil. Om en mottagare gör det så får användaren en notifikation angående det. (Snapchat, 2017)

Instagram är en applikation som bygger på att bilder delas med de som följer ditt konto. Interaktionen mellan personer på Instagram sker via “gilla”-funktionen och kommentarer. Det går även att lägga upp videos via applikationen. När en person lägger upp en bild så ges möjligheten att redigera bilden, det kan vara genom att lägga på ett filter eller beskära bilden. Det går även att lägga till en kort text under bilden och använda hashtags eller tagga en person som är med på bilden eller avsändaren vill ska kopplas med bilden. Någon som blir taggad med sitt användarnamn kan då inte styra över om den blir det eller inte. Inte heller kan den välja att tagga av sig från en bild. Utan det är den som har lagt upp bilden som styr över detta. (Instagram, 2017)

3.1.2 Tinder

Tinder är en applikation till mobil som går ut på att träffa nya personer. Det kan vara i syfte för att hitta nya vänner men den främsta anledningen är för att kunna inleda sexuella relationer eller kärleksrelationer. För att få använda applikationen behöver användaren intyga att den är över 18 år. (Tinder, 2017) Skillnaden mellan Tinder och andra sociala medier är att den inte visar offentligt vilka som har kontakt med varandra. Det behöver vara ett ömsesidigt initiativ för att en kontakt ska kunna uppstå. För att kunna se varandras profil så baseras innehållet på olika sökalternativ, detta kan vara geografiskt avstånd från varandra, ålder och sexualitet. (Timmermans, & De Caluwé, 2017, s. 74) Applikationen känner av var du befinner dig och med de sökalternativen som du har angett så letar den efter partners som matchar dina önsknings. Genom att dra fingret över skärmen när en potentiell partner kommer upp så indikerar användaren om den vill starta en kontakt. Att dra fingret åt vänster betyder att du som användare inte vill starta en kontakt, och om fingret istället går mot höger så kan en kontakt upprättas. Båda personerna måste ha valt att vilja starta en kontakt för att en chattfunktion mellan dem ska komma upp. (Orosz, Tóth-Király, Bóthe & Melher, 2016, s. 518)

3.1.3 Sekretess och privata inställningar på konton

I en studie av Livingstone et al (2011) så visste 28 % av de tillfrågade inte hur de ska använda sekretessinställningarna på sitt sociala medie-konto. Eller så visste de bara delvis hur de ska använder det, där vänners vänner fortfarande kan ta del av det som personen skulle vilja hålla privat med sina egna vänner. Även om det kan tänkas att vänners vänner är ”säkra” personer så är de fortfarande främlingar för personen.

I applikationen Snapchat finns flera möjliga sekretessinställningar. Där går det att styra vem eller vilka som kan skicka meddelande eller annat innehåll. En användare kan ställa in att alla andra Snapchatanvändare kan skicka innehåll till dem eller enbart kontakter som personen lagt till själv. Funktionen Story kan också vara öppen för alla andra användare eller en bara till en utvald grupp personer. (Snapchat, 2017)

Instagrams sekretessinställningar ger användarna möjlighet att styra om deras konto ska vara publik så alla andra Instagramanvändare kan se innehållet eller stängt så användaren själv väljer vem som får tillgång till det. Det går även att blockera användare och ta bort befintliga följare. När ett inlägg läggs upp kan personen välja om andra ska kunna kommentera på bilden eller inte genom att enkelt stänga av den funktionen för just det inlägget. (Instagram, 2017)

På Tinder kan en användare ställa in ålder, kön och geografiskt avstånd på personer de kan skapa kontakt med. Det finns inga sekretessinställningar. Alla användare som möter de kriterier som satts upp från Tinderprofilen kommer dyka upp. Dock finns det möjlighet att blockera personer där det upprättats en kontakt sen innan. (Tinder, 2017)

3.1.4 Geotagging och screenshots

Geotagging är metadata som kan appliceras på en bild eller text som ger den en geografisk identifiering på sociala medier. För att kunna lägga till en geografisk plats på innehåll som läggs upp så används en GPS funktion i applikationen. (Cao, Friedland & Kelm, 2013, s. 1091) Det finns även möjlighet att skapa egna platser som sedan dyker upp för andra användare. När en plats är skapad kan alla använda den geotaggen på sina bilder. Det är även möjligt att få upp en karta som visar vart platsen finns exakt. (Instagram, 2017)

Screenshot eller skärmdump är en digitalbild tagen av en skärm i ett specifikt ögonblick. Bilden tas genom olika kommandon beroende på enhet som används. Bilden sparas sen i mobilens kamerarulle eller på förvald plats i datorn. (Wikipedia, 2016)

3.2 Risker

I dagens samhälle lever människor tillsammans med risker varje dag. Riskerna baseras på sannolikheten att det sker en konsekvens utifrån ett handlande. (Mythen & Walklate, 2006, s.1) År 1986 så myntade forskare Ulrich Beck uttrycket ”risk society” där han hävdade att samhället gått in i en ny fas som baseras på de risker som finns i människans närhet (Zinn, 2009, s. 15). Beck menade på att det västerländska samhället är i en övergångsfas från industriellt leverne och ekonomi över till resultatet av det. Nu får människor och samhällen anpassa sig och reparera det som gick fel under den industriella tiden. Genom att förhindra ytterligare negativ påverkan från detta så sker ett riskförebyggande. Risktänket och dess förebyggande genomsyrar då hela samhället. (Mythen & Walklate, 2006, s.12)

Definitionen av en risk är när en person anser att en handling kan ha ett oönskat utfall. Genom att använda sig av säkerhetsåtgärder så kan risken att något oväntat ska ske eller mildra dess konsekvenser så ökar känslan att vara säker. (Hallin, 2013, s. 11) Ett sätt att se på en risk är att det saknas säker kunskap kring konsekvenser och händelser som är oönskade. Det betyder att hotet finns där, men är inte pågående utan kan bryta ut när som helst. Att känna till risken är att inte veta vad som ska ske. (Hallin, 2013, s. 19) Riskens vikt i sammanhanget baseras på sannolikheten att det kan ske (Arnoldi, 2009, s. 14). För att en risk ska existera behövs det att någon har identifierat den och sedan sett till hur stor sannolikhet att det kommer att ske. Risker är på så vis en bedömning som baseras personens egen verklighet. (Hallin, 2013, s. 19) Vad som för en person kan vara en katastrof kan för en annan person vara ett icke problem. Upplevelser kring risker är inte konstanta då samhället och individer förändras ständigt. (Arnoldi, 2009, s. 121) Hur olika personer eller grupper uppfattar vad som är en risk kan skilja sig. (Hallin, 2013, s. 11) På så vis influeras risker av vilken tid och plats som den har identifieras på. (Furedi, 2006, s. 7) För att förstå en risk behövs insikt i verkligheten för den gruppen som identifierat den. Det är av vikt att se hur gruppens levnadssätt är och hur de ser på sociala konsekvenser. (Hallin, 2013, s. 19) Risker kan även vara kopplade till den kulturen som den infinner sig i. Det baseras då på var den befinner sig, och kan vara icke-existerande på annat håll. (Arnoldi, 2009, s. 15) Risktänk är något som finns i näst intill alla aspekter av livet. Det finns en ständigt överhängande risktänk i samhället, det har blivit ett permanent tillstånd för människor. Därför på grund av det ständiga hotet av risker så har det vuxit fram ett behov av att alltid se till att det finns ett säkert sätt att leva på eller hantera en situation. (Furedi, 2006, s. 5)

Forskaren Erika Wall har med sin studie undersökt hur vi kan förstå risker och förebygga dem. Det som hon kommit fram till som relevant anledning till att personer utför handlingar som kan

medföra risker är motivation. Det finns något som motiverar dem till detta, det kan både vara inre och yttre faktorer. Den inre faktorn bidrar till ett välbefinnande hos personen och den yttre är när handlingen är något nödvändigt för att nå ett mål. (Wall, 2014, s.11)

3.2.1 Risktagande hos unga och gruppsyck

Jay Giedd är en hjärnforskare som har genom sina studier på hjärnan sett att den har tre olika faser. Den första är när människan är ett barn, sen när den är tonåring eller ung vuxen och sedan när den är färdig utvecklad vid 25 års ålder. Det som gör fasen där en person befinner sig i tonåren som skiljer sig från de andra två stadierna är att den är risktagande, söker nya sensationer och försöker göra sig fri sina föräldrar för att vara med jämnåriga. Den unga hjärnan är designad för att kunna förhålla sig och utvecklas i olika riktningar beroende på miljön de befinner sig i. (Talking Point with Dr Jay Giedd, 2012)

Laurence Steinberg är psykolog som har studerat hjärnan och beteenden hos unga. Han hävdar att den farligaste perioden hos människan är när den är i övre tonåren till ung vuxen. Detta på grund av att under denna tid påverkas unga mycket av varandra på ett sätt som de tidigare inte har gjort eller kommer att göra sen som vuxna. Det som också är typiskt för denna ålder är att de utsätter sig för mycket risker. De kan utföra handlingar med allvarliga konsekvenser. Steinberg listar några saker som är vanligare hos åldersgruppen som att vara med i en bilolycka, begå brott och skada sig själva. Under sin föreläsning Ciudad de las Ideas år 2012 förklarar han att detta inte beror på att de är ignoranta eller irrationella. (Steinberg, 2014) Precis som Giedd (2012) så menar han på att unga begår vissa handlingar för att hjärnan är designad att göra detta. För att lära sig hantera och anpassa sig till sin omvärld. Steinbergs forskning kring ungas riskfyllda beteende visar på att många av deras handlingar sker tillsammans med andra. (Steinberg, 2014) Gruppsyck påverkar unga i deras beteende. Denna påverkan från andra jämnåriga blir mindre ju äldre en person blir och närmar sig vuxen ålder. (Sumter, Bokhorst, Steinberg, & Westenberg, 2009, s.1016) I en studie som baserades på ett datorspel som gick ut på att de skulle köra bil så visade resultaten att de unga tog fler risker när deras vänner tittade på när de spelade än när de var själva. När vänner eller andra i samma ålder kan se deras spel så aktiverades en ny del av hjärnan som var kopplad till belöningssystemet i hjärnan, dopaminet. När samma test gjordes på vuxna så blev det ingen skillnad på aktiviteten i hjärnan. Detta visar på att en ung hjärna påverkas av andra personer i en annan utsträckning än vuxnas hjärna. Genom ett experiment på möss som är i samma ålder utvecklingsmässigt visade på att de betedde sig annorlunda när de var bland möss i deras egen ålder än när de var själva. Detta menar Steinberg betyder att den extra hjärnaktiviteten inte baseras på att unga försöker vara

häftiga eller imponera på deras jämnåriga utan det är så hjärnan fungerar. Detta antagande baseras på att alla däggdjur går igenom puberteten och perioden innan de blir vuxna, så deras utveckling av hjärnan ser likadan ut. (Steinberg, 2014)

Under samma period så är den delen av hjärnan som producerar dopamin mer aktiv. Vilket gör att när en ung person upplever något glädjefyllt eller lustfyllt så är det mer påtagligt och starkare än hos en vuxen. En annan viktig del av hjärnan som utvecklas mycket långsammare hos människan är förmågan att bromsa in handlingar och se den stora bilden av vad som kommer att ske. (Steinberg, 2014)

Den delen som redan är utvecklad hos tonåringar är den känslomässiga delen av hjärnan. Detta leder till att många av dennes beslut inte är grundat på logik utan på känslor. (SvD, 2007) De risker som finns på internet och sociala medier berör inte enbart tonåringar, utan det gäller alla. Det som är en faktor som gör att unga är att de är lättare att lura och missleda är att de är svårt för dem att förutspå en långsiktig påverkan av en handling. Även är den faktorn med konsekvenstänk en del av det som orsakar oron från vuxna. (van der Berg, 2014 s. 2) Det finns teorier där det finns risk att en ung person inte kan se vilka konsekvenser dennes beteende online kommer ha. Genom att den unga personen saknar tålmod. (Vanderhoven, et al., 2016, s. 212) På grund av detta så är även beteendet på sociala medier kopplat till den press som kommer från andra och samhället en viktig faktor i vad personen publicerar. (Vanderhoven, et al., 2016, s. 215)

3.2.2 Risktagande på sociala medier

It's Not the Right Way to Do Stuff on Facebook (Daniels & Zurbriggen, 2016) är en studie som gjordes kring unga kvinnors attityd mot bilder som läggs upp på sociala mediet Facebook som kan anses som sexualiserande. Det är när kvinnor lägger upp bilder på sig själva i avklädd kontext. Studien tittade på skillnaden på när kvinnorna hade på sig bikini eller underkläder och om det blev en skillnad i attityden kring bilderna beroende på vilket av alternativen de hade på sig. Denna studiens medelålder på intervjuade var 24 år gamla. En av studiens utgångspunkter var den skambeläggningen som kvinnorna utsattes för. De hittade att det finns en påtryckning av samhället att kvinnor uppmanas att lägga ut bilder som sexualiseras av män. Dock blev det en dubbel bestraffning av dem om de lägger ut sådana bilder, då utsatts de för *slutshaming* (*Se Bilaga 1*). Där de blir bestraffade av samhället med att det anses vara fult att lägga upp avklädda bilder på sig själv fast att det är vad samhället uppmanar dem till.

I studien *Taking Risks on the World Wide Web (2014)* så skriver de att många studier visar på att unga inte delar i stor utsträckning skadlig information om sig själva. En stor orosfaktor hos vuxna är att unga delar personlig information med främlingar på internet. Det kan handla om att prata med någon som de inte känner eller bestämma träff i verkliga livet. Det är de potentiella allvarliga konsekvenser som oroar de vuxna.

I västvärldens samhälle idag är tillgången till internet och sociala medier utbredd. Många kan ha kontakt med vänner och främlingar dagligen via deras telefoner eller datorer. Kunskapen hos unga är hög kring de olika teknologierna, den är i många fall högre än äldre generationers. Möjligheterna att utvecklas, hitta sitt egna sammanhang och inspireras av andra är näst intill oändlig. Dock finns det en baksida med risker som personer som använder sociala medier står inför. (van der Berg, 2014, s. 1)

I studien *Hanging out, Messing Around, and Geeking out (2009, s. 38)* såg författarna att ungdomarna hade ett behov att socialisera och skapa romantiska kontakter utan vuxnas inblandning. Denna kontakt skedde då helst över internet eftersom i skolan och i hemmet fanns det en övervakning på ett eller annat vis av en vuxen. Deras studie visade dock på att ungdomarna helst ville träffas i verkliga livet med att kontakten över internet var enklare i och med att de alltid hade tillgång till internet och sin mobil. Det var även många av ungdomarna som blev tillfrågade i studien som såg sociala medier som nyckeln till att ha kontakt med sina vänner och andra i deras åldersgrupp. (Ito, Baumer, Bittanti, Cody, Stephenson, Horst & Perkel, 2009, s. 79)

Riskerna som finns med sociala medier är möjliggörandet av nät-mobbing och att skadlig information kan spridas om personer. Det en person skickar till en annan person kan ha avsikt att enbart nå mottagaren. Men med den tekniska möjligheten till skärmdumpning och att en person kan visa andra vad som skickats så finns det en risk att fler ser avsändarens meddelande eller bild. (van der Berg, 2014, s. 2) En annan typ av mobbing på sociala medier är när en person blir taggad i bilder som kan vara komprimerade eller bara utan dennes vetskap eller godkännande (Leivens, 2014, s. 194). På grund av att många har mobiltelefoner och sociala medier applikationer på dem så är tillgången till innehåll stor och det kan när som helst nås. När en bild eller text är publicerad så är det svårt att få den borttagen, då det når många personer och det finns en möjlighet att det delas snabbt och utan kontroll genom skärmdumpar och liknande. (Leivens, 2014, ss. 194-195)

Andra konsekvenser som kan uppstå när en person delar information kring sig själv är identitetsstöld, att andra personer använder dennes bilder eller information. Det kan även uppstå

trakasserier via sociala mediet. I det långa perspektivet så kan det information nå framtida arbetsgivare som kan skada personens chanser till arbete. (Vanderhoven, et al., 2016, s 212)

3.3 EU kids Online II – Hur farligt är Internet?

EU Kids Online II är en forskningsstudie som pågick i 25 länder under ledning av Sonia Livingstone. Under 2010 intervjuades 1000 barn som använder internet i var land och det sammanställdes till en rapport kring deras användande. Även föräldrarna intervjuades kring samma ämne. Barnen var mellan 9-16 år gamla. Denna studie gjordes även mellan åren 2006-2009, så den aktuella forskningsstudien är nummer två i ordningen. Den svenska delen av EU Kids Online II sammanställdes i en rapport av Cecilia von Feilitzen, Olle Findahl och Elza Dunkels i samarbete med Nordicom som heter “Hur farligt är internet?”. (2011, s. 7) Studien samlade in svar via intervjuer och enkäter från både barnen och de vuxna. Sedan ställdes resultaten mot varandra.(Livingstone et. al., 2011, s. 17)

En av de stora riskerna som identifierats i rapporten “Hur farligt är internet?” är att barnen ska råka ut för något som de upplever som obehagligt (Feilitzen et. al. 2011, s. 14). En fråga som respondenterna i studien fick var om de tror att det finns innehåll på internet som personer i deras åldersgrupp kan uppfatta som obehagligt. Det var fler i den högre åldern som svarade ja på den frågan. Författarna till rapporten analyserade svaren och en av anledningarna till att respondenterna svarade nej på den frågan skulle kunna vara att det finns en känsla av att det drabbar andra men inte en själv. (Feilitzen et. al. 2011, s. 16)

Ett av användningsområdena som barnen i studien använde internet till var att hitta nya vänner. Dock var det vanligare att kontakten på internet skedde mellan personer som kände varandra i verkliga livet. Studien visade 50 % av respondenterna i åldersgruppen 15-16 år hade under det senaste året letat efter nya vänner på sociala medier (Feilitzen et. al. 2011, s. 13). Även fick de reda på uppgifter att 21 % av de mellan 15-16 år hade skickat personlig information om sig själva till personer som de inte känner (Feilitzen et. al. 2011, s. 14). En femtedel av alla respondenterna uppgav att de hade någon gång under det senaste året utgett sig för vara någon annan på sociala medier (Feilitzen et. al. 2011, s. 12).

I studien så fick respondenterna frågan om de någon gång har gjort något mot någon annan som kan uppfattas sårande eller elakt. 7 % av de som var mellan 15-16 år uppgav att de hade gjort det mot någon annan (Feilitzen et. al. 2011, s. 26). 20 % av de som var mellan 11-16 år hade sett en sida som förmedlade hat mot grupper eller individer (Feilitzen et. al. 2011, s. 28).

De såg att ju äldre barnen var desto mer utsattes de av andra och utsatte sig själv för riskfyllt beteende (Feilitzen et. al. 2011, s. 29). Dock fann de att 85 % av alla de som var mellan 15-16 år uppgav att de vet hur de använder sina sekretessinställningar på sociala medier. Där de kunde styra vem som fick se vad på deras konton. (Feilitzen et. al., 2011, s. 31)

Sammanfattningsvis var det tre risker som var i fokus i studien. Det var obehag, komma i kontakt med främlingar och att utsättas eller utsätta andra för elaka kommentarer. (Livingstone et. al., 2011, s. 17) Det som skulle kunna ses som en säkerhetsåtgärd är sekretessinställningar på deras sociala medier konton. Dessa finns där för att skydda personen som använder mediet från oönskade konsekvenser. (Feilitzen et. al., 2011, s. 31)

4 Resultat

I följande kapitel presenteras respondenternas svar och resultat från fokusgrupper.

4.1 Sociala medier

För att inleda intervjun så började vi prata om vilka sociala medier de använder sig av och hur de använder de olika. De fick även frågan om de har fler konton som de använder på respektive sociala medier. De sociala medierna som samtliga respondenter uppgav att de använder var Instagram, Snapchat och Facebook. Tre av respondenterna uppgav även att de använder Tinder. På Instagram uppgav åtta av respondenterna att de har flera konton som de använder. På de övriga sociala medierna har de bara ett konto.

Den som är privat privat så följer inte mina föräldrar mig. Jag lägger upp mer grejer där. - (Respondent 2, Grupp A, 17 mars 2017)

Och den som är min “riktiga” så lägger jag upp lite mer fint. Och där ska man vara som samhället vill. - (Respondent 4, Grupp A, 17 mars 2017)

Vissa lägger upp festbilder och det är sånt som föräldrar inte får se. - (Respondent 2, Grupp A, 17 mars 2017)

Respondenterna fick frågan vad för sekretessinställningar de använder på de olika sociala medierna och konton. Två av respondenterna uppger att de har hårda sekretessinställningar på Facebook för utomstående. Detta gör att en person inte kan se så mycket av profilen innan en vänförfrågan har godkänts. Grupp C (20 mars 2017) uttryckte en förvirring kring vad för sekretessinställningar som finns på Facebook och anser att det är svårt att förstå vad allt är. De flesta respondenterna har även valt att ha privata konton på Instagram. Detta även om de benämner det ena som offentligt. Det som menas är att de låter många följa det men att de ändå godkänner de som får se innehållet. Respondent 5, Grupp A (17 mars 2017) berättar att hon brukar pendla mellan att ha privat eller öppen profil. Alla respondenterna hade stängd Snapchat som bara deras vänner kan se. Respondent 3, Grupp A, (17 mars 2017) berättar att det främst är kända personer som har öppen följning på Snapchat. Att respondenterna väljer att ha ett stängt och ett öppet konto är för att de inte vill dela allt med alla, men att det finns ett behov att visa upp det för en utvald skara. Som Respondent 4 säger i citatet ovan så är det av vikt att det som hon lägger upp på den öppna ska vara genomtänkt och se fint ut tillsammans med redan

existerande bilder. Eftersom hon även berättar att hon lägger upp vad samhället vill att de ska lägga upp visar på en press och att det finns ett ”rätt” sätt att porträttera sig på sociala medier. Respondent 2 berättas även att det stängda kontot används för att lägga upp bilder som deras föräldrar inte ska se. Det visar på att det är möjligt att ha ett hemligt liv som de inte vill ska nå fel personer. Då är det möjligt att visa alla sina klasskamrater vad de har för sig men inte föräldrar.

På Instagram har jag en privat som jag inte vill att alla ska se. Och en som är öppen, och där vill jag att alla ska kunna se. På den vill jag synas. Men på den andra är det lite mer privata saker. (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag är privat för att jag tycker faktiskt att de får följa mig om de vill se mina bilder. -
(Respondent 4, Grupp A, 17 mars 2017)

Är man på sociala medier så tar man en stor risk. Och jag tror inte man kommer undan det även om man använder alla sekretessinställningar. Använder man sociala medier så utsätts man för en risk. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Ja ett för bara 200 stycken. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Alla utom Respondent 1 i Grupp A (17 mars 2017) har ett privat konto på Instagram som endast avser nära vänner. Flera av respondenterna svarade att de som följer det mest privata kontot är personer de litar på, men uppger även att det är många som följer även det kontot. Det råder olika åsikter om öppna och stängda konton, det som är konstant är att de pratar om viljan att ha en fasad och att det som de lägger upp ska vara fint. Dock finns ett behov av att synas och att andra ska se vad de har lagt upp. Definitionen av vad som är privat är att det är personer som de litar på som följer dem. I Respondent 9 fall är det 200 stycken personer som följer hennes privata. Det tyder på att de privata kontona inte är enbart för nära vänner, utan det når en utvald skara där valet av följare baserats på eget tycke av vilka som kan litas på.

När de fick frågan på vad de tänker på när de lägger upp en text, bild eller video på sociala medier så var svaren olika från respondenterna.

Likes (se Bilaga 1) tänker man ofta på. Mycket likes. Det är ju sanningen. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

På Instagram vill jag att man ska se vad jag tycker och tänker. På Snapchat bryr jag mig inte. Där kan jag lägga upp vad som helst. På Facebook så har jag pappa där. (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag brukar tänka på vad andra kommer tänka när de ser det. - (Respondent 7, Grupp B, 17 mars 2017)

Även om svaren varierade på vad de tänker på när de lägger upp en bild så var det tydligt att det är vad andra kommer tycka som styr det. Likes som visar på att andra uppskattar bilden är viktigt samt att det finns möjlighet att uttrycka sig.

4.1.1 Summering av resultat kring sociala medier

De sociala medier som samtliga respondenter svarade att de använde var Snapchat, Instagram och Facebook. Några av respondenterna använde dejtingappen Tinder. Deras konton på de olika sociala medierna varierade i sekretessinställningar. Det var flertalet som hade flera konton på Instagram där de olika kontona hade olika syfte. Det som oftast var privat var till för att dela bilder och text med vänner eller personer som de känner till. På den öppna profilen ville respondenterna att personer skulle se vad de la upp och reagera på det genom likes. Det som styr mycket av det innehåll som de lägger upp är vad andra ska tycka. Det finns även en föreställning kring att samhället förväntar sig ett visst innehåll som de vill möta. Möjligheten till att uttrycka sig var också viktig, men det fanns en tanke på hur det skulle uppfattas av andra.

4.2 Risker

Respondenterna fick frågan “*Om jag säger riskfyllt beteende på sociala medier, vad tänker ni på då?*”. Det som tjejerna identifierade under intervjun var att dela information om var de bor, elaka kommentarer och några av dem nämnde avklädda bilder på sig själva. Tankarna kring att dela till andra var de bor kunde leda till att bli påhoppade. Grupp B (17 mars 2017) ansåg att om någon har många som följer ens konto på sociala medier så ska personen vara försiktig att dela information.

Dumma kommentarer. Man ska tänka sig för innan man gör någonting. Det behöver inte bara vara dumma kommentarer. Sånt som kan ge konsekvenser. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag tänker mer att man kan bli anmäld om man skriver något dumt. Och om man skriver till någon som går på skolan så kan man bli anmäld eller att någon ska komma och ta tag i en. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Kanske berätta för mycket om sig själv. Typ var man bor. - (Respondent 5, Grupp B, 17 mars 2017)

Det känns som att det alltid är tjejer som överstiger den gränsen. Det är många som lägger upp bikinibilder. Jag tycker inte det är att överskrida gränsen. - (Respondent 4 Grupp A, 17 mars 2017)

Som svar på Respondent 4, Grupp A (17 mars 2017).

Det kanske beror på vilket sätt man gör det på. Om det är för att sexualisera sin kropp eller om det bara är för att man tycker att det bara är en härlig bild. Alla har ju sin egna gräns. - (Respondent 2 Grupp A, 17 mars 2017)

Jag tänkte direkt på bilder, nakenbilder. Mycket hud. Även om det inte borde vara det. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Var grupp fick frågan att utveckla deras tankar kring vad som skulle kunna vara riskfyllt med det de nämnde i föregående fråga. Svaren var liknande då det handlade om att sätta sig själv i fara. Dels genom att dela personlig information var de ber om eller lägga upp avklädda bilder. Angående elaka kommentarer så fanns insikten om att det kan ge större konsekvenser än att sår någon. Det kunde vara att den som skrev kommentaren utsätts för fara och att polis kan kopplas in. Detta tyder på att de vet att det kan ge rättsliga konsekvenser om handlingen är grov. Grupp C (20 mars 2017) pratade om kommentarer som kan vara riskfyllda, och då i den mån hur det kan slå tillbaka på den som har skrivit.

Grupp B (17 mars 2017) pratade om att dela information kring sig själv. De fick frågan vad som är riskfyllt med att dela personlig information om sig själv.

Det kan väl vara det att man kan bli påhoppad. Om man lägger ut vart man bor. - (Respondent 7, Grupp B, 17 mars 2017)

Inget allvarligt har hänt mina närmsta. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Det som grupp A (17 mars 2017) kände var ett stort riskfyllt beteende var att lägga ut avklädda bilder på sig själv. En av riskerna var att personen kan få ett negativt rykte och att andra skulle

prata om det när inte personen på bilden närvarade. Respondent 4 Grupp A (17 mars 2017) ansåg att det var nu så vanligt att personer lägger upp sådana bilder att hon inte längre reagerar. Grupp C (20 mars 2017) diskuterade även detta, och ansåg att det var en konstig företeelse att det ska vara riskfyllt att lägga upp avklädda bilder på sig själv.

Man kan tänka “ja det där var lite mycket kanske” men sen så släpper man det bara.
(Respondent 1 Grupp A, 17 mars 2017)

Det är väl mest det med vad folk kommer säga. Att det finns en risk att bli utsatt i skolan. Och få något rykte. Och på Instagram kan de till och med ta bort en bild när det visat för mycket hud. -
(Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

I samband med avklädda bilder så fick Grupp B (17 mars 2017) frågan kring fenomenet slutshaming. Och hur deras inställning till det var.

Det är mest tjejer i vår ålder som blir utsatta. - (Respondent 5 Grupp B, 17 mars 2017)

Det är inte hög status att hålla på med slutshaming. Och det är många som uppmärksammar det så det är bra. - (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017),

Efter att de fått diskutera riskfyllt beteende på sociala medier så fick de frågan om de någonsin själva gjort något som de nu anser vara riskfyllt beteende. Grupp A (17 mars 2017) svarade samtliga att de inte hade gjort något riskfyllt. Respondenter i Grupp B (17 mars 2017) och C (20 mars 2017) ansåg att det fanns riskfyllt beteende i tidigare handlande på sociala medier. Att definiera sitt egna riskfyllda beteende på sociala medier var svårt för grupperna. Dock var det två av grupperna som valde att besvara frågan med att de hade gjort riskfyllda handlingar. Detta kan kopplas samman med att de redan tidigt i intervjun konstaterade att vara på sociala medier är en risk. Det är då redan där en riskfylld handling. Att Grupp A inte ansåg att de hade gjort något riskfyllt kan vara hur frågan ställdes, att om de ansåg att de hade gjort det. Att det nödvändigtvis inte betyder att de inte har gjort något riskfyllt.

De flesta gör vad andra gör. Man inspireras. (Respondent 2 Grupp A, 17 mars 2017)

Ja, jag hade en Ask (se Bilaga 1) som jag använde när jag var yngre som jag jag la ut bilder på som jag bara skäms över. Grejer som jag inte står för idag. (...) De kan fortfarande få tag på bilderna om de googlar mig. - (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017),

Vi gjorde ett fejkkonto på Instagram. För att en av respondenterna var kär i en kille. Och då gjorde vi ett fejkkonto för att kunna kommentera hans bilder att han var snygg och sånt. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag kan tänka på ibland på Instagram att det finns en typ känd människa och så taggar man sina vänner och då tänker man inte på att det är en riktig människa. Och så kan de kommentera “vad?”. Då har man inte tänkt på att den andra människan har känslor bara för att den har många följare. Och då kan man ställas lite mot väggen för att man inte tror att de läser ens kommentarer. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

De som berättade att de hade genomfört riskfyllda handlingar på sociala medier kunde förklara vad som var risken i just deras beteende. De kunde analysera vad de hade gjort och hur det kunde ha skadat dem själva eller andra. De andra i grupperna som lyssnade visade att de höll med vad personen sa, att det beteendet inte var bra. Dock var det ingen av dem som analyserade vidare vad det skulle kunna ha gett för långsiktiga konsekvenser. De konstaterade att det inte var ett bra beteende men gick inte in på det något djupare.

När grupperna hade reflekterat över sitt egna riskfyllda beteende så fick de frågan om hur de ställer sig och tänker kring andras riskfyllda beteende. I Grupp C (20 mars 2017) som tog upp att kommentarer kan vara riskfyllt beteende så väljer Respondent 8, Grupp C (20 mars 2017) och Respondent 9, Grupp C (20 mars 2017) att besvara kommentarerna. Detta för att fråga om vad personen menar med sin kommentar. De kan variera om de skriver till personen på sociala medier eller om de känner personen i fråga och tar det när de ses. I Grupp B (17 mars 2017) var ett förekommande händelse att personer i närhet till Respondent 6 Grupp B (17 mars 2017), lägger ut bilder på alkohol även om de är minderåriga.

Jag har kompisar som lägger ut när de ska dricka då kan äldre typ min åldersgrupp skriva till dem “sluta lek”. Inte jag, men många jag känner. (Respondent 4 Grupp A, 17 mars 2017)

Om jag typ ser något på Instagram så brukar jag bara scrolla förbi. Jag orkar inte lägga mig i andras business. (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Konsekvenser på riskfyllt beteende för sig själv och för andra på sociala medier identifierade respondenterna olika baserat på vad de haft som utgångspunkt i riskfyllt beteende.

Man kan få ett rykte som man inte vill ha. - (Respondent 1 Grupp A, 17 mars 2017)

Om man lägger ut en såndär bild på sig själv i bikini så kan det vara så att när man är på arbetsintervju så kollar det upp det. Vad personen har skrivit och om den är smart. Och om de då får se en bild där personen står i underkläder och flexar. Så kan de känna att den personen inte är det de vill ha. (Respondent 2 Grupp A, 17 mars 2017)

4.2.1 Summering av resultat kring risker

Det som grupperna identifierade som riskfyllt beteende på sociala medier var vad personer skriver på sociala medier, delandet av information och komprimerande bilder i form av avklädda. De ansåg det även riskfyllt att det skapades ”fejkkonton”, där en person låtsas vara någon annan på sociala medier. Angående avklädda bilder diskuterade grupperna att det var fel att personer utsätts för dåligt rykte och slutshaming. De reflekterade över sitt egna beteende på sociala medier och i viss mån ansåg de att de har haft tendenser till vad som ansågs riskfyllt.

4.3 Främlingar på sociala medier

Ett riskfyllt beteende som identifierats av studien innan som var med i frågeguiden som användes i samtliga fokusgrupper var kring kontakt med främlingar på sociala medier. Respondenterna fick frågan om de varit i kontakt med någon som de inte känner i verkliga livet över sociala medier. Samtliga respondenter i alla fokusgrupperna svarade ja på den frågan. De berättade hur dessa kontakter har sett ut. Grupp C (20 mars 2017) uppgav att de har mest kontakt med främlingar på Tinder och Snapchat. De diskuterade även kort hur de annars ska lära känna nya människor, om inte via sociala medier.

Alla sociala medier försöker skapa något slags socialt nätverk. - (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017)

Ibland om man ser något inspirerande konto på Instagram så kan man ibland skriva till dom och fråga efter tips och vad de tycker om något. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag var väldigt nära att träffa en tjej. Jag var Directioner (Se Bilaga 1) när jag var liten. Och då följde man fan-pages. Så var det en tjej som skötte det här kontot. Och så började jag att prata med henne. Hon bor på Island och hon är riktig. Jag har sett henne på Snapchat och det är lite svårt att manipulera. Vi har fortfarande kontakten. Men detta var typ 3 år sen. Vi pratade mest om vem som var ens favorit i bandet. Det var inte som att vi bestämde träff och tänkte gå på dejt. - (Respondent 2 Grupp A, 17 mars 2017)

Men det är inte så att jag träffar någon som inte har någon bild. Eller verkar skum.

(Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Som följdfråga på om de haft kontakt med främlingar på sociala medier så fick de frågan om de bestämt träff med någon. Grupp A (17 mars 2017) svarade att de inte hade bestämt träff med någon förutom det undantaget med Respondent 2 (17 mars 2017) kommentar ovan. Grupp C (20 mars 2017) träffade framförallt främlingar via Tinder. De berättade om att de brukade kontrollera om personen hade kopplat sin Instagram till Tinder eller hade många bilder på sig själv. Då ansåg de att det var en tillförlitlig person att träffa. Det ansågs vara en tillräcklig bakgrundskoll på främlingen som de skulle träffa genom att se vad den har för andra konton eller uppgifter kopplade till sin profil. Det diskuterades inget hur personer skulle kunna tänkas skapa falska konton på andra sociala medier och koppla detta för att ge ett ”säkrare” intryck. Även om detta är något som togs upp angående att personer skapar falska profiler för att hänga ut andra eller skriva elaka saker. Det visar på att de vet att det är enkelt att skapa konton med innehåll men kopplar inte det till att andra kan göra det för att lura andra i sammanhanget att träffa främlingar.

Det går inte bara att gå fram till någon på ett café och slå sig ner. Man börjar väl på sociala medier. (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Att träffa nya personer sker via sociala medier. Eftersom alla respondenterna svarat ja på om de har varit i kontakt med främlingar så var samtliga grupper överens om att det är ett sätt att lära känna nya personer. Det är sådan interaktionen ser ut för dem när fler vänner införscaffas. Att ta kontakt över sina sociala medier-konton är ett naturligt sätt för respondenterna och ses inte som något farligt eller riskfyllt i och med de säkerhetsåtgärder de vidtar innan ett möte. Som Respondent 8 sa under samtalet så upplevs det onaturligt att ta kontakt på annat vis med en person som de inte känner.

4.3.1 Summering av resultat kring främlingar på sociala medier

Alla respondenter uppgav att de hade varit i kontakt med främlingar via sociala medier. Framst via Snapchat och Tinder. Detta på grund av att flera av dem ser detta som ett sätt att lära känna nya människor. Flertalet av respondenterna hade även valt att möta främlingen i verkliga livet efter att en kontakt startat.

4.4 Tinder

Respondent 6, Grupp B, (17 mars 2017) och samtliga i grupp C (20 mars 2017) berättade att de använder dejtingappen Tinder. Grupp C fick frågan vad som är riskerna med att använda den appen. En av de riskerna som de identifierade är att de inte känner personen, och det kan visa sig att de inte är snälla.

Vi skulle hitta lite festkompisar. Då matchade vi med två killar. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Och då började vi skriva med dem och de skrev massa elaka saker. De kommenterade mitt efternamn och vårt utseende. (...) Och en sak som de skrev som jag tolkade var att ta bort tinder innan någon våldtar er. Dom skrev Gorilla-japp er. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Den upplevelsen som Respondent 10 och 8 var med om såg de på som obehaglig. En av dem stängde ner sin Tinder-profil efter incidenten men har nu startat en ny profil. Även om de ansåg att det var obehagligt och stötande så väljer de att fortsätta använda tjänsten och utsätta sig för risken av att samma sak händer igen. Det tolkades under intervjun att de ansåg att det var nödvändigt ont för att fortsätta använda Tinder för att träffa nya personer.

De berättade om att de utgår från vissa kriterier innan de tar kontakt med någon eller låter någon kontakta dem. Genom att göra detta så känner sig respondenterna i Grupp C (20 mars 2017) säkrare kring personen de nu startar en konversation. De fick även frågan om hur de ställer sig till att det finns en åldersgräns på 18 år.

Om de inte har kopplat till sin Instagram eller till musik och inte heller skrivit något om sig själva. Och kanske bara har två bilder. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag tror att den gränsen finns för att det finns så mycket risker. Men är man över 18 så bestämmer man över sig själv. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Som i tidigare avsnitt så anser sig respondenterna som använder Tinder att de har ett system för att kontrollera vem det är de ska träffa. Att en person har fler konton kopplade till sin Tinderprofil anses vara tillräckligt för att bestämma ett fysiskt möte. Det drogs inget sammanband mellan att de själva inte har korrekta uppgifter på sin profil. Deras falska uppgifter är att de är under 18, fast att tjänsten har en åldersgräns. Det visar på att det finns sätt runt identitetskontrollen när en profil upprättas.

4.4.1 Summering av resultat kring Tinder

Det var inte alla av respondenterna som använde sig av dejtingappen Tinder. De som gjorde det såg att en av riskerna att använda den var att det inte går att veta att personen de är i kontakt med är snäll. Det fanns kriterier som en person på Tinder måste uppfylla för att respondenterna skulle gå med på att bestämma träff, detta var i form av information så att de visste att det var en verklig person. Detta gjorde de genom att se om de hade andra appar kopplade till kontot. Dessa kriterier ansågs vara tillräckliga för att ett möte fysiskt skulle kunna ske.

4.5 Andra användare

Diskussionerna gick vidare till hur deras eget handlande kan påverka andra negativt. Då i ett riskfyllt perspektiv. Samtliga grupper ansåg att det var om de skulle vara elaka mot någon på sociala medier. Det kunde vara i form av elaka kommentarer. Grupp B (17 mars 2017) hade många kommentarer på frågan. Ett annat fenomen var att personer skapar konton och lägger upp bilder på andra och skriver elaka kommentarer. De använder då bilder som finns på offrets Instagram och Facebook för att skapa innehåll. Detta är något som Grupp C (20 mars 2017) säger att de ser nästan dagligen.

Det kan vara om man uttrycker en åsikt och kränka någon annan. (Respondent 5 Grupp B, 17 mars 2017)

Folk kan alltid bli kränkta. Eller om man hänger ut någon. Om man har ett privat konto så hänger man ut någon annan där. Vilket jag tycker är dåligt, det har hänt. - (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017)

Jag har varit med om att anonyma konton har skapats och bara hänger ut folk. Och det är ju skit. Men det finns de som har privata konton där bara närmaste vänkretsen får följa och där är folk lite mer frispråkiga. Då har jag varit med om att vänner har hängt ut folk.” (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017)

Folk lägger ut bild på någon och skriver “Den där tjejen förtjänar ingenting, de som vet dom vet”. Det är bara riktat till dig men ändå lägger de ut det. Ingen annan kommer fatta förutom personen som hängs ut. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Ja det har hänt att någon har tagit en annans namn under falsk identitet på Instagram. Det har jag sett mycket. Då är det någon random, som har tagit en väns namn och lagt ut dens bilder. Inte i syfte att trycka ner, jag vet inte vad syftet är. - (Respondent 6 Grupp B, 17 mars 2017)

När användningen av sociala medier går ut över att en person eller flera hängs ut ansågs av både grupp B och C att det är fel. Det finns en gemensam bild av att det är kränkande och går ut över oskyldiga personer. Detta fenomen att andra använder andras bilder och innehåll för att skada eller sprida elaka kommentarer på sociala medier är något som respondenterna ser ofta och har för dem blivit en vardag. Grupp A diskuterade inte ämnet närmare, deras gemensamma åsikt kring fenomenet presenteras inte. Det visar på hur enkelt det är för personer på sociala medier att skapa nya anonyma konton. Om det kopplas till vad Respondent 8 sa tidigare i resultatet att om man är på sociala medier så utsätter man sig själv för en risk. Detta kan då vara en av de riskerna som finns med i deras tankar när de rör sig på sociala medier. Det skulle kunna tänkas att en dag kan de utsättas för denna typ av identitetskapning, men en risk de är villiga att ta för att vara med i de olika sociala nätverken.

Grupp A (17 mars 2017) nämnde att personer i deras åldersgrupp ibland lägger ut bilder på när de dricker alkohol. De fick en fråga vad konsekvenser för andra kan vara om de lägger upp en bild där de dricker på en restaurang eller bar. Då det finns falsk legitimation som de kan komma över eller att stället de befinner sig på inte har frågat om legitimation. Vad skulle kunna vara en konsekvens?

Det en konsekvens för de som äger stället. - (Respondent 4 Grupp A, 17 mars 2017)

Det var svårt för grupp A att komma fram till vad som skulle kunna bli en konsekvens för en restaurang om de sålde alkohol till minderåriga. Det visar på att deras tänk kring konsekvenser för andra är låg eller inte har tänket kring hur allvarligt det kan bli. I diskussionen var det mer fokus på vad deras jämnåriga tycker om andras alkoholintag som visas upp på sociala medier. Det var då viktigare för gruppen vad andra tyckte än vad som faktiskt var olagligt. Dock kom Respondent 4 fram till att det kunde bli en konsekvens för ägarna på restaurangen, men det diskuterades inte djupare av gruppen.

4.5.1 Summering av resultat kring andra användare

Samtliga respondenter ansåg att deras beteende på sociala medier och andras mest påverkar andra om det skrivs något elakt. Det kan vara kommentarer eller att konton startas som använder bilder och hänger ut personer.

4.6 Screenshots

De fick frågan kring deras inställning till att de får notifikationer när någon tar en skärmdump/screenshot av vad de laddar upp på Snapchat.

Jag tycker att det är ganska bra. - (Respondent 7, Grupp B, 17 mars 2017)

Snapchat började som en app för att skicka nakenbilder. Det är därför bilden bara sparas i några sekunder. Och det är därför man får noteringar. Och det är ju bra. - (Respondent 2 Grupp A, 17 mars 2017)

När man lägger ut storys så kan det hända att någon screenar. Så jag gillar att det finns. För jag vill veta vem som nu har den bilden. Jag brukar alltid fråga vad de ska göra med den bilden. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag tänker att om man har två mobiler så kan man bara ta kort utan att det syns. Så man vet aldrig vilka bilder folk har. - (Respondent 10, Grupp C, 20 mars 2017)

Det kanske inte är så schysst, men samtidigt tycker jag att man ska kunna stå för det man har skrivit. Det har blivit en grej ibland i mitt kompisgäng där någon har screenshottat och någon har blivit sur. - (Respondent 6, Grupp B, 17 mars 2017)

Den genomgående inställningen till att de får notifikationer på Snapchat var positiv i varje grupp. De ville veta vem som valt att ta en skärmdump. Anledningen till att respondenterna tycker om funktionen att de få notifikation när en skärmdump tas var för att de vill veta om någon gör det. Det betyder att personen nu har bilden på sin mobil. Respondenterna ville också veta vad personen tänkte göra med bilden, i vilket syfte ville den andra personen spara ner bilden. Eftersom inställningen till var positiv till funktionen kan ifrågasättas om det är så för att det alltid har varit så. Funktionen fanns från det att Snapchat lanserades, så det kan funderas över om respondenterna är positiva för att de inte har upplevt något annat i användandet av applikationen.

Angående om samma funktion skulle finnas på Instagram så var inställningen i grupperna inte lika positiv. I dagsläget får inte personer notifikationer om någon tar en skärmdump.

Det beror på vad det handlar om. Det är sällan det är positivt. Det är inte som att jag skickar en bild och skriver “gud vad hon är fin”. Så det måste nästan vara negativt eller humoristiskt i det fallet - (Respondent 2, Grupp A, 17 mars 2017)

På Instagram borde inte det finnas för att man kan ändå gå tillbaka och titta. - (Respondent 1, Grupp A, 17 mars 2017)

På Instagram lägger man ut de snyggaste bilderna och man är mer okej med att folk tar kort på det. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Det upplevdes i samtalet med grupperna att de inte vill att andra ska kunna se när de tar skärmdump på Instagram, även om några ansåg att det skulle vara en bra funktion så var det övervägande negativt. Detta kan tyda på att de oftare gör det på andras bilder. Att behovet att kunna ta skärmdumpar på andras konton är viktigare funktion än att de själva skulle få notifikationer om någon gjorde det på deras konto.

Grupp C (20 mars 2017) fick scenariot om någon skulle ta en screenshot från deras privata Instagram där de har färre följare och redan har uppgett ger en mer privat bild av sig själva. De fick även frågan vad de anser om att personer använder andra personers bilder.

De jag har på min privata är folk jag litar på. Så jag är inte rädd att den bilden ska spridas. Om de skulle screena så skulle jag inte bli orolig. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Om jag har en privat Instagram så har jag väl det för en anledning. Och då vill jag inte att andra random ska se det. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Oftast tänker jag att den bilden kan hamna överallt. De som använder sociala medier borde förstå att det är en risk man tar. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag tycker inte att någon har rätt att använda någon annans bilder utan att det vet om det. Vill du lägga ut en bild på mig så får du fråga om du får använda den. Det finns en anledning att jag la upp den på mitt konto och inte skickade den till dig för att lägga upp. Det är en bild på mig. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Grupp C gemensamma bild kring att det är en risk de tar när de lägger upp innehåll på sociala medier visar delvis på att de inte lägger en vikt i risken att någon skulle använda deras bilder på ett negativt sätt. Som diskuterats tidigare i denna redovisning av resultat från fokusgrupperna så är det en del av deras vardag att andra skapar konton och använder innehåll från andra personer. Det som läggs upp på deras offentliga konton anser de vara sådant innehåll som de står för och medför en risk att det ska användas i en annan situation. Det ingavs en känsla i grupperna att så är det, och det är snarare ett faktum och en risk.

Grupp B (17 mars 2017) pratade om när en bild blir skärmdumpad från ett privat konto och sen sprids till andra som inte var tänkta att se innehållet. De fick scenariot att om jag tar en skärmdump från en person som jag följer som har privat profil och sedan visar det för andra som inte följer kontot så har det nått en målgrupp som inte var tänkt av den som la upp bilden.

Det känns dåligt. Jag skulle inte vilja vara med om det. Man är ju privat av en anledning. -
(Respondent 6, Grupp B, 17 mars 2017)

4.6.1 Summering av resultat kring screenshots

Inställningen kring att det ges en notifikation om någon tar en screenshot av innehåll som läggs upp på Snapchat var positiv. Åsikterna kring att det skulle finnas notifikation kring det på Instagram var delade. Några ansåg att det skulle vara bra att det fanns så att de visste vilka som hade bilderna. Andra ansåg att det som läggs upp på Instagram ska de kunna stå för. När de fick frågan om att bilder som de lägger upp på sina privata konton skulle spridas så var det flera respondenter som sa att de litar på sina följare.

4.7 Geotagging

De fick frågan kring att använda sig av geo-taggar på bilder som läggs upp. Där det då står i samband med bilden var de befinner sig. Till exempel om en person är på Skansen och taggar “Skansen, Stockholm”. De fick fundera kring om detta skulle kunna vara en risk och varför?

Jag skulle aldrig tagga min gata. Om jag sitter på en restaurang så kan jag tagga, men oftast lägger jag inte ut en bild i nuläget så då är jag inte där när den läggs upp. Så då kan ingen hitta mig. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Man gör ju det på offentliga platser, man gör inte det om man är hemma. Det är ju inte så smart. - (Respondent 5 Grupp B, 17 mars 2017),

För om man är på ett litet ställe så får man mer uppmärksamhet, men är det större så är man en i mängden. - (Respondent 4 Grupp A, 17 mars 2017)

Om man är på en konsert så är det kul att checka in och sen gå in på taggen och se vilka andra bilder som finns. - (Respondent 6, Grupp B, 17 mars 2017)

Samtliga grupper beskriver funktionen geotags som något de medvetet inte använder hemma. På så sätt vill de inte dela informationen på det viset var de bor. De finns en risktänk att det är

farligt om personer får reda på var de bor och vill bara att deras vänner ska ha den informationen. De anser dock att det är en rolig funktion att använda när de är på stora offentliga platser. Att om de använder det på till exempel en konsert är det för att andra ska kunna se deras bild i geotagsflödet. Men den användningen är snarare en extra förstärkande funktion på var de är och har varit med om än att hela tiden uppdatera sina vänner och följare var de exakt befinner sig.

Grupp C diskuterade vad det kan bli för konsekvens av att använda sig av geo-taggen.

Jag det kan ju hända hemska saker. Att någon som hatar mig kommer och misshandlar mig. - (Respondent 9, Grupp C, 20 mars 2017)

Jag skulle träffa en kille och så skulle jag säga vart jag bor för att vi skulle mötas nära där. Det var en kille på skolan så inte en främling. Och då frågade han om jag bodde i en viss stadsdel. Och jag frågade hur han visste det och han svarade att det syns på Instagram. - (Respondent 8, Grupp C, 20 mars 2017)

Konsekvenserna som kan medfölja att använda sig av geotags ansåg grupperna var att personer som inte bör veta var de bor får den informationen. Det är en riskfylld handling enligt respondenterna att använda sig av geotags på sina sociala medier. Grupp C såg att det fanns en stark känsla av att någon skulle överfalla dem eller att liknande situation skulle uppstå.

4.7.1 Summering av resultat kring geotagging

Den genomgående inställningen till geotagging var att de inte använder det i sitt hem så att andra ska se var de bor. Respondenterna som använde sig av den funktionen använde den främst på stora offentliga platser eller restauranger. De ansåg att det var riskfyllt att dela var de befann sig i viss mån.

4.8 Summering av fullständigt resultat från fokusgrupper

De olika grupperna identifierade olika risker som finns på de sociala medierna som de använder. Dock så var det risker som de valde att ta genom att vara aktiva på dem. Risker som att information sprids i form av var de befinner sig och bilder är en del av livet på sociala medier för dem. Genom att dela var de bor var något som samtliga grupper ansåg som en riskfylld

handling. Dock såg de funktionen att dela sin plats när det gällde större evenemang eller restauranger något som roligt.

Att enbart finnas på sociala medier ansågs vara något riskfyllt, men en risk de var villiga att ta. Respondenterna såg det som något naturligt och en del av deras verklighet. Att riskerna var värda att ta för att få vara en del av det sociala på sociala medier. De valde att lägga upp bilder utan att veta om någon skulle använda dem utan deras tillåtelse. Dels ansåg flera av respondenterna att de kan lita på de som följer dem på de privata kontona och dels så står de för vad de lägger upp.

Ett genomgående fokus kring riskfyllt beteende på sociala medier var andras handlingar. Det kretsade kring att personer skapade låtsats konton och hängde ut andra personer. Det fanns även många tankar kring elaka kommentarer som är möjligt att skriva till varandra på sociala medier.

En av respondenterna tog upp den faktorn att bilder och text kan komma att vara ett problem i framtiden när de söker jobb. Det var inte någon reflektion på de långsiktiga konsekvenserna, positiva eller negativa. Att möta personer via sociala medier uppgavs som sättet att lära känna nya människor. Riskerna att träffa främlingar var något som de var villiga att ta. Dock försöker de göra en granskning av personen innan för att minimera risken att något otrevligt ska hända.

Den gemensamma bilden som skapades efter att samtliga fokusgrupper hade fått diskutera liknande frågor var att de risker som sociala medier medför är sådana som de är villiga att ta. De åtgärder de hade för att vara säkra på att personer som de aldrig hade träffat innan var riktiga personer ansågs vara tillräckliga. Det var även genomgående att de litar på de personerna som följer deras privata konton. Så det innehåll som de producerade på de kontona inte skulle spridas och hamna i ”fel” händer. Detta trots att de inte får notifikationer om någon tar en skärmdump på Instagram, eller om någon skulle visa deras profil för en icke-följare. Detta var två situationer som de inte reflekterade över. Det kan antas att det tänket inte existerar i deras risktänk och analys kring deras eget handlande på sociala medier.

5 Diskussion

Hur ser 16 åriga tjejers inställning och attityd kring riskfyllt beteende? Hur ställer det sig i relation till de identifierade riskerna i undersökningen ”Hur farligt är internet?” – Den svenska delen av EU Kids Online II? Hur ser 16 åriga tjejers inställning kring sekretessinställningar på sociala medier? Hur ser de på medietekniska möjligheterna att dela information och dess spridning?

De riskerna som identifierades i Hur farligt är internet? var obehag på internet, träffa främlingar och dela information med dem och elaka kommentarer (Feilitzen et. al., 2011). Om det jämförs med vad tjejerna i studien identifierade så fanns det likheter men även skillnader (2017). Hur farligt är Internet? (2011) intervjuade fler respondenter än denna studie. Därför kan det tänkas att de fick fler varianter på svar och fler risker identifierades och diskuterades. Den aspekten att föräldrarna till barnen i studien intervjuades kan också bidra till att diskussionen och dess slutsatser skiljer sig från det som diskuterats här. Genom att fler personer deltog i den studien så kan det ses som att det skapades en generaliserande bild av populationen. Dock tillhör respondenterna i Hur farligt är Internet? olika åldersgrupper, kön, socialekonomisk bakgrund etc. Viket gör att den aspekten kan göra det svårt att generalisera. Det som var gemensamt mellan barnen i deras studie var att de var mellan 9-16 år. Den gemensamma faktorn mellan de vuxna var att de var föräldrar till barn mellan 9-16.

5.1 Risker

Om man ser till den riskforskning som presenterades i avsnitt 3.2 så finns det många anledningar till att ifrågasätta alla risker som vi matas av. För vi lever i ett risksamhälle som går ut över alla våra handlingar och hur vi ser på andras handlande. De förebyggande åtgärder som nu används för att inte något oönskat ska hända kan påverka vad personer gör i sin vardag. Som Mythen och Walklate (2006, s.12) beskriver så genomsyrar rädslan och arbetet mot riskernas utfall hela vårt samhälle. Med de tankarna är det inte otänkbart att rädslan för konsekvensen gör att personer väljer att inte göra vissa saker eller begränsar andra.

När det kommer till unga och deras hanterande av situationen så kan det i många fall finnas en oro. En oro att de på grund av deras jakt på sensationer och begränsade kapacitet av riskbedömning (Talking Point with Dr Jay Giedd, 2012). Det finns även den aspekten som Steinberg (2014) belyser att unga påverkas av varandra. Med tanke på dessa tre faktorer så är

det inte förvånande att vuxna är oroliga över sina barn och att forskare intresserat sig för ämnet vad de unga gör på sociala medier. Sociala medier är till för att skapa sociala nätverk, oftast så sker detta med jämnåriga. Om man då i förlängningen ser till situationen där unga isolerat från vuxna kommunicerar och delar information med begränsat konsekvenstänk och möjlighet till en långsiktig och bred överblick så kan det tänkas att många riskfyllda handlingar begås. Dock bör det tänkas på att det stadie respondenterna är nu i sin hjärnutveckling är anpassningsbar till deras omgivning och lär sig hantera situationer (Steinberg, 2014) så kan det tänkas att de inte utsätter sig för risker för att de anpassar sig till risksamhället.

Angående Steinberg (2014) forskning som visar på att personer i unga åldrar påverkas av varandra och att de i grupp begår fler misstag och utsätter sig för fara visar på att detta skulle kunna vara ett faktum på sociala medier. Det kan tänkas inte nödvändigtvis behöver vara när ungdomarna är i samma rum. Så när respondenterna i denna studie använder Instagram så påverkas och inspireras de av andra användarna och ger varandra en mall hur det ska gå till. Det dopamin som produceras i hjärnan när de blir glada och har roligt i utbyte med varandra på sociala medier blir så pass stark att bekräftelsen är viktigare än vad det på lång sikt skulle kunna leda till. Detta oavsett vad de gör eller skickar till varandra. Efter diskussionerna i grupperna kunde det identifieras att behovet av likes och vad andra tycker var viktigt för dem, detta skulle kunna indikera att det gav dem förhöjt dopamin som Steinberg (2014) pratar om.

Eftersom enbart en av respondenterna tog upp ett långsiktigt perspektiv kring beteende på sociala medier kan det tänkas att åldersgruppen generellt inte tänker i de banorna. Detta kan ge stöd till Giedd (2012) forskning kring hjärnan och dess utveckling. Respondenternas sista del av hjärnans utveckling har ännu troligtvis inte skett, den delen där överblick och konsekvenstänk sitter. Det skulle kunna tänkas gälla respondenternas riskanalys kring deras handlande på sociala medier. Det som är intressant att ställa mot varandra är då teorin kring att en risk måste identifieras av gruppen för att finnas men om gruppen inte kan se risken, finns den då? För att se till respondenternas svar i intervjuerna så är det flertalet risker som inte anses betydande, där vuxna i annan forskning hittat att de finns. Dock kan det förklaras med Giedd (2012) forskning.

När respondenterna fick frågan ”Vad tänker ni på när jag säger riskfyllt beteende?” så var tanken att de skulle få identifiera vad de själva upplever. Hallin (2013, s. 11) skriver att risk är något som olika grupper kan se olika på. Det kan alltså skilja sig från vad tidigare studier har identifierat eller vuxna. Risker som föräldrar kan uppleva att deras barn utsätts för kan vara icke existerande i barnens verklighet. Detta skriver Arnoldi (2009, s. 121) om, att en risk kan existera vid en tidpunkt men med utveckling i samhället eller i en individs liv så kan det ändras.

Genom att be respondenterna identifiera detta så kan vi få en bild kring deras verklighet. Tolkningen av svaren så fanns det en rädsla att bli trakasserad och att någon skulle vilja fysiskt göra dem illa. Dessa tankar om att någon skulle söka upp dem för att skada fanns främst i Grupp C (2017). Det kan bero på att det som sker på sociala medier i mobilen eller datorn känns tryggt för att det är en skärm framför dem. Det var flera risker som de ansåg kunde leda till en situation där de kunde komma till skada.

Genom den gemensamma bild som respondenterna gav av riskfyllda handlingar så kan det dras paralleller till Walls riskforskning (2014). Motivationen att lära känna nya personer och kunna skapa eget innehåll på sociala medier är högre än rädslan för riskerna. De unga får då ett högt välbefinnande när de befinner sig på sociala medier som gör att deras risktänk blir lägre. Då passar Steinbergs (2014) forskningsresultat kring dopamin in.

5.2 Identifierade risker och säkerhetsåtgärder

Facebook var ett socialt medie som de inte pratade om lika mycket under mina intervjuer. Detta kan vara för att deras Facebook inte används lika mycket, men ändå är ett konto som de har och går in och ser andras innehåll på. Facebook var även det sociala medie där mångas föräldrar följde deras aktivitet (*se Bilaga 3*). Då kan anledningen till att de inte använder Facebook i samma utsträckning vara i samband med det Giedds (2014) forskning visade på att det är en fas av att slå sig fri från föräldrarna.

Oavsett vilket socialt medie de använder så skapas innehåll som de själva väljer. Delandet av innehållet ses som spridning av information till andra. Det fanns delade meningar mellan respondenterna kring hur de använder sociala medier. Utifrån vad de berättade i intervjuerna så fanns det vissa som ville att alla skulle se deras innehåll. Detta för att få likes. Respondent 10 (2017) berättade att det hon lägger upp på Instagram är saker hon vill att andra ska se för att visa vad hon tycker och tänker. Utifrån det resultatet var det viktigt för flertalet av respondenterna att andra såg och reagerade på deras innehåll. Detta blir då ett sätt att visa var de står och hur de vill att andra ska uppfatta dem. Redan från en tidig ålder väljer de att blotta sitt privatliv och tankar till andra. Även fast de vet att det kan nå personer som de inte känner i verkliga livet. Även om användningen hos respondenterna såg olika ut så lägger de upp saker på sociala medier för att andra ska se. Så den gemensamma bild som ges är att de vill dela saker med sina följare, vänner och jämnåriga.

Risken att uppleva obehag på sociala medier svarade respondenterna i Hur farligt är internet? (2011) att det inte upplever det och det kan vara för att det är sådant som de uppfattar att andra kan utsättas för, inte de själva. Respondent 9 (2017) sa under intervjun att ”Inget allvarligt har hänt mina närmsta”. Det kan indikera på att det tänket finns bland åldersgruppen. Att de inte ser det som något som sker, eftersom de själva inte har varit med om det. Dock så talar det lite emot att Respondent 8 och 10 (2017) hade varit med om obehaglig kommentar på Tinder om hot kring våldtäkt. Eftersom inget har hänt eller att de vet om att det har hänt någon som de känner så kan risken upplevas som att den inte finns. Som Arnoldi (2009, s. 14) skriver så baseras riskens vikt på sammanhanget hur stor sannolikhet i att det kan ske. Därför kan det antas att den upplevda risken kring det minimeras eftersom de inte vet att det skett någon i deras närhet.

5.2.1 Elaka kommentarer

Elaka kommentarer var en annan risk som grupperna identifierade. Oron kring detta var att dels att kommentarerna kunde få konsekvenser som att personen blir anmäld, men även att det fanns risk för konflikt. Respondenterna uppgav att de ser kommentarer i sina flöden på sociala medier, vissa av dem valde att bara gå vidare medan andra kände att de ville ifrågasätta den som hade skrivit det. (2017) Det kan tänkas att detta är ett sätt för dem att hantera det som de tycker är fel och stå upp för varandra. Där i verkliga livet om någon ser några andra osams så går de emellan men på internet är det lättare att scrolla vidare. Genom att dessa tjejer är uppvuxna i samma takt som att internet och sociala medier har vuxit så kan det vara detta sätt de går emellan och finns för varandra. Detta kan enligt den analysen minimera risken med elaka kommentarer när det finns andra som går emellan och förebygger mobbing eller att någon blir kränkt.

Ett riskfenomen som respondenterna i fokusgrupperna pratade om var att de har sett att ”fejkkonton” har startats som går ut på att dels hänga ut personer och skriva elaka kommentarer och dels bara skapas utan en något synbart syfte. Om det är en individ som blir uthängd så används bilderna som personen har lagt ut. Detta kan vara baksidan till att lägga ut information kring sig själv, att andra kan använda det och bedriva mobbing eller skriva kommentarer.

5.2.2 Avklädda bilder och slutshaming

Nakenbilder eller avklädda bilder är något som grupperna identifierar som risk (2017). Daniels och Zurbriggen (2016) identifierar skambeläggningen som sker av kvinnor som lägger upp dessa bilder och benämner det som slutshaming. Respondenterna (2017) ser det som en risk men ifrågasätter det varför det ska vara så. De kommenterar fenomenet med avklädda bilder

med att snabbt avfärda det och säga att de tycker att det är fel att personer ser ner på kvinnor för det. Det kan tänkas att detta är en risk som identifierats av andra som de själva anser inte borde vara farligt eller ge konsekvenser. Det kan då tänkas att det som händer är som Arnoldi (2009, s. 121) skriver att något håller på att ändras och att det inte längre är en risk. Så riskerna med att lägga upp avklädda bilder ses inte av gruppen som en risk ur sitt egna perspektiv. De indikerar att det finns en bild i samhället att det är fel. Detta kan tyda på att risken med att lägga ut en avklädd bild och utsättas för slutshaming är någon som är på väg att försvinna för unga. Antagandet grundar sig på respondenternas svar och att det kan vara fler i deras ålder som har samma inställning. Då kommer mönstret till slut brytas.

5.2.3 Främlingar och nya vänner

Att träffa främlingar över sociala medier är en risk som *Hur farligt är internet?* (2011) har identifierat. Genom att se till svaren från respondenterna i denna studie verkar detta vara en icke existerande risk. Svaren som jag fick under intervjun var att det är så de lär känna nya människor och det är något som samtliga respondenter gör (2017). Sociala nätverk är det som sociala medier bygger på. Dock var det inte alla som hade bestämt träff i verkliga livet med främlingarna de hade haft kontakt med. Det var ungefär hälften som hade bestämt träff efter att mött varandra på sociala medier.

Som berättats tidigare så såg studien *Hanging out, Messing Around, and Geeking out* (2009) att de unga hade ett behov att skapa kontakter med nya människor utan vuxnas inblandning. Som respondenterna i denna studie även påpekade så är det så de lär känna nya personer. Den interaktionen med främlingar sker över sociala medier. Detta stämmer väl överens med Giedds (2014) forskning på hjärnan att de nu är i fasen där de bryter sig loss från föräldrar och andra vuxna för att få vara med jämnåriga. Om de flesta i deras åldersgrupp befinner sig på sociala medier så blir det då ett naturligt tillhåll för att skapa kontakter med personer som de inte känner. Det som ses som risken här är att det är många personer som befinner sig på sociala medier som kanske inte alltid är den som de utger sig för att vara. På så vis kan respondenterna i denna studie träffa på personer som har oärligt uppsåt. Detta var en av de sakerna som de vuxna identifierat i studien *Hur farligt är internet?*. Genom den informationen så kan det ses som att de vuxnas oro är befogad, men det kan även ses som att risken alltid har funnits. Det enda som skiljer de som är unga idag är att de använder sociala medier att träffa nya personer, medan de vuxna när de var i samma fas inte hade samma möjligheter och verktyg till detta utan träffade främlingar direkt i verkliga livet.

Riskerna med att träffa någon via Tinder minskade genom att se om personen har andra sociala medier kopplade till sitt konto. Då kändes det tryggare att bestämma möte. Själva applikationen sågs inte som en risk att använda utan det var snarare risken att den som de valde att träffa inte skulle vara snäll. Att de utsätter sig för risken tror jag baseras på samma sätt kring deras tankar att träffa nya vänner. Detta är ett sätt att lära känna nya personer och kompiskretsar. Där respondenterna har gjort bedömningen att sannolikheten att det skulle ge något dåligt är låg därför tar de risken. Detta styrks av Walls (2014) forskning där motivationen till resultatet är högre än deras bedömning kring vad som skulle kunna ge negativ påverkan.

Det finns möjlighet att kartlägga personen de är i kontakt med genom att ofta är de olika sociala medierna kopplade till varandra på olika vis till exempel Tinder. På så sätt kan de få reda på mer information ring personen de ska träffa och kan se att identiteten stämmer som personen har utgivit att den har. Efter att ha lyssnat på vad respondenterna sa under intervjuerna så antogs det att de inte ser detta som en risk eftersom de själva anser sig ha kontrollen i situationen. Det blir då en risk som identifierats av vuxna (Leivens, 2014, s. 194). Det kan tänkas att respondenterna i min studie ser det som en risk, men på grund av deras riskförebyggande process att kontrollera uppgifter kring personen så minimerar risken av konsekvenser när ett möte sker. Detta för att respondenterna upplever att de har kontroll över att skaffa information kring främlingen innan de ses. Genom att ha mer information så anser de att risken minimeras. Det kan grunda sig i att unga har en större känsla till tillit. De litar på informationen som de införskaffar.

5.2.4 Screenshots och Geotagging

Inställningen bland respondenterna kring huruvida de får notifikationer om någon tar screenshot på deras innehåll var dels positivt på Snapchat och delade meningar på gällande Instagram. (2017) Det upplevdes som att Snapchat var mer privat bruk än Instagram. De innehåll de lägger upp på Instagram var de mer medvetna om skulle finnas där och att det går att gå tillbaka och se bilderna senare. Den genomgående attityden var att de ansåg att personer ska stå för det de skriver eller gör på sociala medier. Tänket att ”det händer inte mig” kan vara anledningen till att detta inte var något de reflekterade över. Inställningen kring att någon skulle dela vidare information från deras privata konton upplevdes som otänkbart. De som följde deras privata konton var personer de litade på. Även när jag berättade att om jag är följer deras privata konto, tar en screenshot och visar det för en person som de inte känner så har informationen lämnat deras tänkta plattform så upplevdes deras reaktion som att det inte är möjligt. Anledningen till detta skulle kunna vara för att deras tilltro till andra människor. Detta skulle kunna tänkas är

kopplat till att unga personer är lättare att missleda. Ungas tilltro till andra är högre på grund av deras begränsade konsekvenstänk (van der Berg, 2014, s. 2).

Den kollektiva uppfattningen kring geotag funktionen var att den kunde vara riskfylld. Funktionen visar var en person befinner sig (Cao, et. al., 2013, s 1091) och kan leda till att någon kan hålla koll och se mönster var en person brukar eller befinner sig. Detta var något som de var försiktiga med. Detta indikerar på att deras känsla för risk i denna aspekt är hög. Den gemensamma bilden kring varför det är farligt var att det kan informera personer de inte känner eller litar på var de befinner sig.

6 Slutsats

Motivationen och den belöning som de unga upplever är starkare än rädslan för riskerna. Det är viktigare att vara en del av det sociala samspelet mellan jämnåriga än att välja att inte delta. Detta är anledningen till att unga har riskfyllt beteende på sociala medier. Dock kan riskerna vara identifierade av vuxna och sådana som unga lever med varje dag och på så sätt anpassat sig till. Unga idag är en produkt av risksamhället som västvärlden har skapat. Risker kan då upplevas som något naturligt som de är villiga att ta då de inte ser en längre konsekvens för dem.

Riskerna som fokusgrupperna identifierade var på grund av den syn på verkligheten som de har. Risker som tidigare forskning har identifierat kan bero på vilka referensramar som skapades under de undersökningar som de genomförde. Därför kan resultatet i denna studie skilja sig från tidigare forskning och hur vuxna skulle resonera. Det fanns likheter och skillnader i resultatet med tidigare forskning kring vad som kan anses som riskfyllt som kontakt med främlingar, dela information och elaka kommentarer. Det som ansågs som det främsta riskfyllda beteendet hos respondenterna i denna studie var elaka kommentarer från andra personer och att använda geotaggar som visar vart de befinner sig. Attityden kring sekretessinställningar och delning av information baserade respondenterna på tillit till de som följer deras konton och att det de lägger upp ska de stå för. Det fanns ett upplevt förebyggande för risker som fick respondenterna att känna sig trygga genom att till exempel kontrollera uppgifter kring personer som de bestämt träff med från sociala medier. En stor problematisering som studien har hittat är tidigare riskforskning och hjärnforskning i aspekten kring unga och risker. Om de inte kan se konsekvensen eller risken, så kan det betyda att de utsätter sig för fara utan att veta om det. Risker som kommer med sociala medier kan finnas där, utan att personer vet om det eller anser det vara en risk. Oavsett riskerna så var respondenterna villiga att ta dem. Den genomgående bilden som respondenterna gav kan sammanfattas i korthet genom två citat från fokusgrupperna ”*De flesta gör vad andra gör*” och ”*Inget allvarligt har hänt mina närmsta*”. (Respondent 2 & 9, 2017)

6.1 Förslag till vidare forskning

Som förslag till vidare forskning så skulle det vara intressant att genomföra fler fokusgruppintervjuer med samma urval, 16-åriga tjejer, i hela Sverige. Då skulle en större bild

“Jag tänkte direkt på bilder, nakenbilder”

kunna skapas angående ämnet och en generalisering kring populationen. Det hade även vart intressant att göra en liknande studie på killar i samma ålder och se om resultatet skiljer sig åt. Eftersom utvecklingen av sociala medier hela tiden går framåt så skulle det vara av intresse att göra en ny omfattande studie kring unga och deras relation till riskfyllt beteende i likhet med Hur farligt är Internet?

Referenslista

- Ahrne, G. e., & Svensson, P. e. (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. Malmö: Liber, 2011
- Ahn, J. (2011). The effect of social network sites on adolescents' social and academic development: Current theories and controversies. *Journal of the American Society for information Science and Technology*, 62(8), 1435-1445.
- Arnoldi, J. (2009). *Risk*. Polity.
- Askfm (2017) *Om Ask*. [www] Tillgänglig på [www.ask.fm <https://about.ask.fm/about/>](https://about.ask.fm/about/). Hämtat 2017-04-07
- van den Berg, B. (2014). Regulating online child safety: introduction. In *Minding Minors Wandering the Web: Regulating Online Child Safety* (pp. 1-16). TMC Asser Press.
- Bryman, A., & Nilsson, B. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber ekonomi.
- Carling, M., Svenska Dagbladet (2007) Hjärnan fullvuxen först vid 25. [www] Tillgänglig på [www.svd.se <https://www.svd.se/hjarnan-fullvuxen-forst-vid-25>](http://www.svd.se/hjarnan-fullvuxen-forst-vid-25). Hämtat 2017-03-15
- Cao, L., Friedland, G., & Kelm, P. (2013, October). Second ACM multimedia workshop on geotagging and its applications in multimedia (GeoMM 2013). In *Proceedings of the 21st ACM international conference on Multimedia* (pp. 1091-1092). ACM.
- Codex (2016) Forskning som involverar barn. [www] Tillgänglig på [www.codex.vr.se <http://www.codex.vr.se/manniska1.shtml>](http://www.codex.vr.se/manniska1.shtml) Hämtat 2017-05-04
- Dahlin Ivanoff, S. a., & Holmgren, K. a. (2017). *Fokusgrupper*. Lund : Studentlitteratur, [2017].
- Dalen, M., (2015) *Intervju som metod*, 2 uppl, Malmö: Gleerups utbildning A
- Daniels, E. A., & Zurbruggen, E. L. (2016). “It’s Not the Right Way to Do Stuff on Facebook:” An Investigation of Adolescent Girls’ and Young Women’s attitudes Toward Sexualized Photos on Social Media. *Sexuality & Culture*, 20(4), 936-964.
- Facebook (2017) Gilla och reagera på inlägg. [www] Tillgänglig på [www.facebook.com <https://www.facebook.com/help/1624177224568554/?helpref=hc_fnav>](https://www.facebook.com/help/1624177224568554/?helpref=hc_fnav). Hämtad 2017-04-07

- Von Feilitzen, C., Findahl, O., & Dunkels, E. (2011). Hur farligt är internet? Resultat från den svenska delen av den europeiska undersökningen EU Kids Online. Nordicom.
- Furedi, F. (2006). *Culture of fear revisited*. A&C Black.
- Gong, L.; Hoffman, A. (2012). Sexting and Slut-Shaming: Why Prosecution of Teen Self-Sexters Harms Women. *Georgetown Journal of Gender and the Law* 13(2), 577-590.
- Hallin, P. (2013). *Sociala risker: en begrepps- och metoddiskussion*. Malmö: Institutionen för urbana studier, Malmö högskola, 2013.
- Harboe, T. (2013). Grundläggande metod: den samhällsvetenskapliga uppsatsen. Gleerup.
- Instagram (2017) Help. [www] Tillgängligt på www.facebook.com
<https://www.facebook.com/help/instagram/196883487377501/?helpref=hc_fnav>. Hämtat 2017-05-03
- Ito, M., Baumer, S., Bittanti, M., Cody, R., Stephenson, B. H., Horst, H. A., ... & Perkel, D. (2009). *Hanging out, messing around, and geeking out: Kids living and learning with new media*. MIT press.
- Johnson, T. (2016). Social Media Savvy: How Do I Use Tags and Hashtags?. *Archery Business*, 41(3), 12-14.
- Justesen, L., Mik-Meyer, N., & Andersson, S. t. (2011). *Kvalitativa metoder : från vetenskapsteori till praktik*. Lund : Studentlitteratur, 2011.
- Kalman, H. e., & Lövgren, V. e. (2012). *Etiska dilemman : forskningsdeltagande, samtycke och utsatthet*. Malmö : Gleerups, 2012.
- Korobkova, K. A. (2014). Schooling the directioners: Connected learning and identity-making in the One Direction fandom. *Digital Media and Learning Research Hub*, 1-39.
- Lievens, E. (2014). Children and Peer-to-Peer Risks in Social Networks: Regulating, Empowering or a Little Bit of Both?. In *Minding Minors Wandering the Web: Regulating Online Child Safety* (pp. 191-209). TMC Asser Press.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, A., & Ólafsson, K. (2011). Risks and safety on the internet. *The perspective of European children. Full findings and policy implications from the EU Kids Online survey of, 9-16*.

- May, T. (2013). Samhällsvetenskaplig forskning. Lund: Studentlitteratur, 2013
- Mythen, G., & Walklate, S. (2006). *Beyond the risk society: critical reflections on risk and human security*. McGraw-Hill Education (UK).
- Notten, N. (2014). Taking risks on the World Wide Web: the impact of families and societies on adolescents' risky online behavior. In *Minding Minors Wandering the Web: Regulating Online Child Safety* (pp. 105-123). TMC Asser Press.
- Nylén, U. (2005). Att presentera kvalitativa data: framställningsstrategier för empiriredovisning. Liber ekonomi.
- Orosz, G., Tóth-Király, I., Bóthe, B., & Melher, D. (2016). Too many swipes for today: The development of the Problematic Tinder Use Scale (PTUS). *Journal of Behavioral Addictions*, 5(3), 518-523.
- Patel, R., & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur.
- Peter, J., Valkenburg, P., & Schouten, A. (2006). Characteristics and motives of adolescents talking with strangers on the Internet. *Cyberpsychology And Behavior*, 9(5), 526-530. doi:10.1089/cpb.2006.9.526
- Ryen, A., & Torhell, S. E. (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. Liber ekonomi.
- Snapchat (2017) Privacy. [www] Tillgänglig på [www.snap.com <https://www.snap.com/sv-SE/privacy/privacy-policy/>](https://www.snap.com/sv-SE/privacy/privacy-policy/). Hämtat 2017-03-15
- Snapchat (2017) Support. [www] Tillgänglig på [www.support.snapchat.com <https://support.snapchat.com/sv-SE/article/privacy-settings>](https://support.snapchat.com/sv-SE/article/privacy-settings). Hämtat 2017-05-04
- Sumter, S. R., Bokhorst, C. L., Steinberg, L., & Westenberg, P. M. (2009). The developmental pattern of resistance to peer influence in adolescence: Will the teenager ever be able to resist?. *Journal Of Adolescence*, 321009-1021. doi:10.1016/j.adolescence.2008.08.010
- Steinberg, L (2014, februari 25) *Using Brain Science to Explain Adolescent Risk-Taking* [Videofil] Tillgängligt på [www.youtube.com <https://www.youtube.com/watch?v=A71Kms6Mvhc>](https://www.youtube.com/watch?v=A71Kms6Mvhc) Hämtat 2017-06-13

- Svenskarna och Internet (2016) Dejting på nätet. [www] Tillgänglig på www.soi2016.se
<<http://www.soi2016.se/dejting-pa-internet/natdejting/>>. Hämtat 2017-05-03
- Svenskarna och Internet (2016) Internet i mobilen. [www] Tillgänglig på <www.soi2016.se
<http://www.soi2016.se/internet-i-mobilen/>>. Hämtat 2017-05-03
- Svenskarna och Internet (2016) Sociala medier. [www] Tillgänglig på www.soi2016.se
<<http://www.soi2016.se/sociala-medier/>>. Hämtat 2017-05-03
- Talking Point with Dr Jay Giedd (2012, September 20). *Inside the adolescent brain* [Videofil]
Tillgängligt på [www.youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=2nEBVtPmeCQ) <<https://www.youtube.com/watch?v=2nEBVtPmeCQ>>
Hämtat 2017-06-13
- Timmermans, E., & De Caluwé, E. (2017). To Tinder or not to Tinder, that's the question: An individual differences perspective to Tinder use and motives. *Personality and Individual Differences, 110*, 74-79.
- Tinder (2017) Fact & Question. [www] Tillgängligt på www.gotinder.com
<<https://www.gotinder.com/faq>>. Hämtat 2017-05-04
- Tinder (2017) Terms & Conditions. [www] Tillgänglig på www.gotinder.com
<<https://www.gotinder.com/terms>>. Hämtat 2017-04-06
- Tinder (2017) Press. [www] Tillgänglig på www.gotinder.com
<<https://www.gotinder.com/press>>. Hämtat 2017-04-06
- Vanderhoven, E., Schellens, T., & Valcke, M. (2016). Changing Unsafe Behaviour on Social Network Sites. Collaborative Learning vs. Individual Reflection. In *Youth 2.0: Social Media and Adolescence* (pp. 211-226). Springer International Publishing.
- Wall, E. (2014). *Förstå och förebygga risker i vardagen: Slutrapport för det postdoktorala forskningsprojektet "Den enskildes drivkraft att förebygga olyckor och kriser"*. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

“Jag tänkte direkt på bilder, nakenbilder”

Wikipedia (2016) Skärmdump. [www] Tillgängligt på www.wikipedia.se
<<https://sv.wikipedia.org/wiki/Sk%C3%A4rmdump>>. Hämtat 2017-05-04

Zinn, J. O. (Ed.). (2009). *Social theories of risk and uncertainty: an introduction*. John Wiley & Sons.

Bilaga 1 - Ordlista

ASKfm (Ask and Answer)

Det är en app som går ut på att ställa frågor anonymt av andra användare. Det går även att dela bilder via chattfunktionen i appen. (Askfm, 2017)

Directioners

Det är benämningen på pojkbandet One Directions fans (Korobkova, 2014, s. 16).

Gilla/Like

Detta är en funktion på sociala medier som en person kan klicka på när de gillar en bild, text eller video. Det är oftast en symbol som personen klickar på, till skillnad från en kommentar där de skriver något i kommentarsfältet. (Facebook, 2017)

Slutshaming

Vanligtvis används det som en benämning på kvinnor med att de kritiseras för ett beteende som anses vara sexuellt betingat eller skamligt (Gong & Hoffman, 2012, s. 580).

Tagga

Att tagga någon betyder att du i till exempel i ett kommentarsfält skriver in användarnamnet på en person. När detta är gjort får vederbörande en notifikation angående att taggningen har gjorts. För att tagga behövs det på de flesta sociala medierna att du inleder användarnamnet med symbolen @. Exempelvis. @lisaandersson. (Johnson, 2016, s. 12)

Bilaga 2 - Frågeguide

- Vad för sociala medier använder ni?
- Har ni flera konton på till exempel Instagram?
- Hur ofta använder ni respektive socialt medie?
- Vilka sekretessinställningar har ni?
- Vilka sekretessinställningar finns som ni känner till?
- Vad tänker ni på när ni lägger upp en bild, text eller film? Snyggt i flödet, visa vad ni gör et cetera?
- Vad anser ni är riskfyllt beteende?
- Har ni någon gång gjort något som ni anser vara lite risky?
- Hur reagerar ni på andras beteende?
- Vad är en konsekvens av riskfyllt beteende?
- Har ni varit i kontakt med någon som ni inte känner i verkliga livet?
- Har ni bestämt träff med någon av dem?
- Vad för konsekvenser finns det för andra på grund av handlande på sociala medier?
Det du lägger upp eller andra.
- Vad tänker ni kring samhället och andras påverkan på vad som sker på sociala medier? Är det inte viktigt så att ni inte påverkas?
- Fenomenet slutshaming, är det något som sker på sociala medier?
- Vad känner ni kring att man får en notifikation när någon tar en screenshot från era sociala medier konton?
- Vad är er inställning till att använda geotags på era bilder och inlägg?
- Har ni några avslutande reflektioner eller kommentarer?

Bilaga 3 - Respondenterna

Nedan presenteras respondenterna så läsaren får en överblick kring användningen av sociala medier samt vilken inriktning på gymnasiet som de har valt. Samtliga av respondenterna är 16 år och går sitt första år på gymnasiet.

Grupp A

Denna fokusgrupp hölls den 17 mars 2017.

Respondent 1 - Studerar på ekonomiprogrammet. Hon har haft Instagram i sex år samt Facebook och Snapchat i fyra år. Hennes mamma och pappa följer på hennes profil på Facebook men ingen av dem följer henne på Instagram eller Snapchat.

Respondent 2 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Instagram i sex-sju år, Facebook i sju år och Snapchat i ca fyra till fem år. Hennes föräldrar följer henne på Facebook och Instagram. Bara hennes mamma följer hennes Snapchat.

Respondent 3 - Studerar på ekonomiprogrammet. Hon har haft Instagram, Facebook i sex år och Snapchat i fyra år. Hennes mamma följer henne bara på Facebook.

Respondent 4 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Facebook sex år samt Instagram och Snapchat i fyra år. Hennes mamma följer henne bara på Facebook.

Grupp B

Denna fokusgrupp hölls den 17 mars 2017.

Respondent 5 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Instagram i fem-sex år, Facebook i fyra år och Snapchat i fem år. Hennes mamma följer henne på samtliga men pappan bara på Facebook.

Respondent 6 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Instagram i sex år, Facebook i sju år och Snapchat i fem år. Hennes båda föräldrar följer henne på Instagram men bara mamman på Snapchat.

Respondent 7 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Instagram i fem år, Facebook i fyra år och Snapchat i ett och ett halvt år. Hennes föräldrar följer henne på Instagram och Facebook.

Grupp C

Denna fokusgrupp hölls den 20 mars 2017.

Respondent 8 - Studerar på ekonomiprogrammet. Hon har haft Instagram i fyra år, Facebook i sex år och Snapchat i tre år. Båda hennes föräldrar följer henne på Facebook men bara den ena på Instagram.

Respondent 9 - Studerar på samhällsprogrammet. Hon har haft Instagram, Facebook och Snapchat i fem år. Hennes föräldrar följer henne på Instagram.

Respondent 10 - Studerar på ekonomiprogrammet. Hon har haft Instagram och Facebook i fem år och Snapchat i tre år. Hennes mamma följer hennes Facebook och det öppna kontot på Instagram.